

Sum Possessor
Hujus Libri

~~Sum Possessor~~
~~Hujus Libri~~
Anno 1728

Die 4 Januarii

S. J. V.

2

St. Charles, Mo.

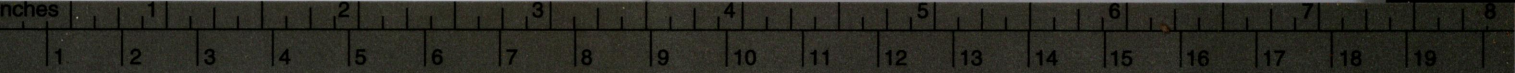
RMK I. 1027

In
Nominis

In

In

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

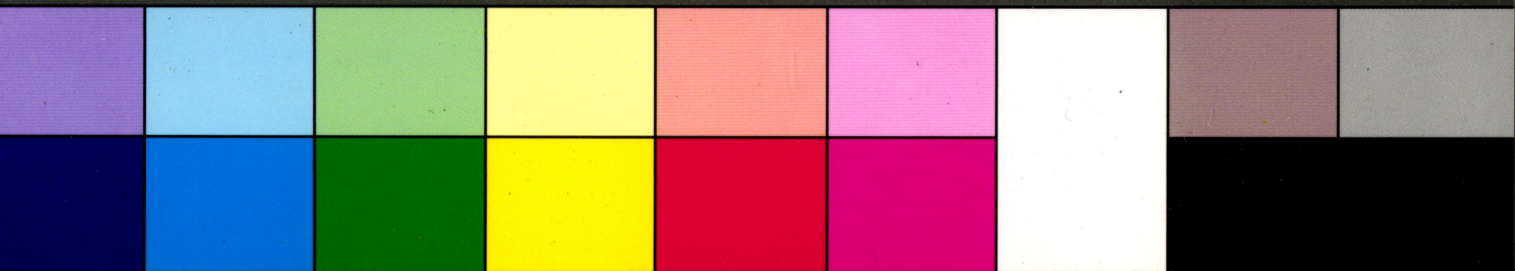
Red

Magenta

White

3/Color

Black

AZ
ISTEN IGERETI-
nek fel-nyittatott
**ARANY BA-
NYAJA.**

Melyben

Akármely szívbeli szomorúság, lelki
keserűség, és lelki-ésméretben lévő
rettegés ellen-is, miképpen kellyen
valakinek magát meg-erősíteni, az
mutattatik-meg.

ENYEDI MOLNAR JANOS,
V. Hunyadi Magyar Egyházi egy-
gyű Szolga által

*Fordított Magyar nyelvre.**Stephanus: ~~Stephanus~~*

Nyomtatott 1665 Ebtendőben.

Stephanus Ferenc

AZ
ISTEN IGERETI-
nek fel-nyitvatott
ARANY BA-
NYAJA.

Melyben

Akármely szivbéli szomorúság, lelki
keserűség, és lelki-élnéretben lévő
rettegés ellen-is, miképpen kellyen
valakinek magát meg-erősíteni, az
mutattatik-meg.

ENYEDI MOLNAR JANOS,
V. Hunyadi Magyar Egyházi egy-
igű Szolga által

Fordittatott Magyar nyelvre.

Stephanus: [illegible]

Nyomtatott 1665 Estendőben.

S. Péter Ferenc

URIMELTOSAGGAL

S' IGAZ KEGYESEGGEL

tündöklő

TEKENTETES ES

NAGYSAGOS

ALBESI
ZOLYOMI
MIKLOS U-
RAMNAK,

A' Méltóságos Erdélyi Feje-
delem Tanácsának, Hunyad
és Zaránd Vármegyéknek
fő Ispánnyának,
&c. &c.

ES

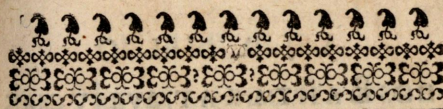

ES
Istenfélő
HAZAS-TARSANAK,
A' TEKENTETES ES
NAGYSAGOS
BRIBERIME-
LITH CA-
LARA

ASZSZONYNAK, &c.

Kegyes Pátronusomnak és
Pátronamnak.

*Istentől kegyelmet, és minden jó ál-
dásokat kívánok a' Jესus Chri-
stus által.*

TEKENTETES
és
NAGYSAGOS
URAM, S' ASZ-
SZONYOM,

Elly igen ked-
vellyék e' vilá-
gi Tekéntetes
Urak, Méltó-
ságos Szemé-
lyek, Győzedelmes Fejedel-
mek, és Tanácsos Respubli-
cák, az Arany s' Ezüst és
egyéb bőv jövedelmű hasz-

A J A N L O

nos BANYAKAT, avagy csak
ebből-is meg-látzik, hogy az
olyan bőv jóvedelmű he-
lyeket önnön magoka' Nagy
Rendek foglalták-el, avagy
pedig az egész H A Z A N A K
T A R H A Z A I N A K rendel-
ték! Mind ennyi siralmas
világi változások között-is
nem lehet tehát, hogy Nagy-
ságtok-is az örömré és ör-
vendezésre valami pihenést
ne vegyen: mert imé (hogy
NAGYSÁGTOKNAK ős jo-
szágában régi híres V A S B A -
N Y A R O L mostan ne szol-
lyak) Nagyságtoknak V A J -

D A

L E V E L.

DA HUNYAD nevű városá-
ban, ez 1665 esztendőben-is,
az I S T E N I G E R E T I N E K
néminému ARANY BANYA-
JA nyitattott-fel, melynek
jóvedelme kívánatosb min-
den tiszta aranynál, és hét-
szer eresztetett ezüstnél. Ez
BANYABOL ugyan-is tókél-
letes kénts származik, mely
meg-eleveníti a' lelkeket;
Bölcséséget ad ez a' kifde-
deknek, meg-vidámittya ez
a' sziveket; és meg-világosit-
tya az embereknek szemeit.
Azt adom azérr tanácsul ti-
néktek, oh nagy Urak, ve-
gyé-

* 4

gyétek-meg magatoknak a'
tűben meg-probáltatott A-
RANY BANYAT, hogy valo-
ságos gazdagok legyetek!
Szerezzétek-meg magatok-
nak innét amaz igaz Cár-
bunculust és fényes Smarag-
dust, ô ti világi gazdagság-
gal bővölködök! Imé itt az
Isten könyvének minden ré-
szeiből egybe hordattatnak,
és csak oltson áruba bocsát-
tatnak amaz gazdag IGE-
RETEK.

Gondollyátok-meg valo-
ban a' sok keresztfeléléseket,
és sűrűséges próbákat, a' mel-
lyek-

lyekkel néha-néha még az
igen keresztyén emberek-
nek-is életek szorongattatik!
Szánakozva elmélkedgyetek
ama' keserves állapotokrol,
a' mellyekben az hiveknek-is
szívek gyakorta csak nem
mindenestül fogva el-merül.
Mitsoda itt vallyon a' kor-
mány, melynek vezérlése ál-
tal a' nyomoruságoknak szél-
veszes tengerében el nem
merülünk? Az IGERETEK.
Mitsoda itt a' vasmatska,
mellyet a' rettenetes vesze-
delmekben a' mi hitünknek
kezével meg-ragadunk? Az
* 5 IGE-

IGERETEK. Adám és Eva
mire veték szemeket, hogy
amaz esetnek miatta a' szor-
moruságban el ne merülné-
nek? Az IGERETRE, Ter.
3. 15. melyre nézve Eva így
kiálta-fel: Férfiat nyertem,
ugymond, az Urtol, Ter. 4. 1.
Mire valo biztában készité
Noé a' Bárkát az ő házanépé-
nek? Az IGERETRE nézve,
Ter. 6. 13.—18. Miért lakozék
Abrahám az idegen földön
Isákkal és Jákobbal? Az IGE-
RETHEZ bizék; mert ol-
lyan város felől vett vala Igé-
retet, melynek fundamento-
ma

ma volna, a' melynek meste-
re és teremője az Isten, Sid.
12. 22. és 13. 14. Mihez bizott
Gedeon? Az IGERETHEZ,
Bir. 6. 14. Mihez bizott Bá-
rák? Az Isten IGERETIHEZ,
Bir. 4. 7. Mihez bizott Dá-
vid? Az Isten IGERETIHEZ,
Solt. 89. 21, 22, 23, 24, 25, 26.

Forditsátok tehát szemei-
teket ez Igéreknek köny-
vére, Uri és kőz rendek; Fé-
riak és Asziszonyi-állatok;
Vének és Iffiak! mert itt va-
gyon le-irva a' keresztyének
PRIVILEGIOMA. Figyel-
mezzetek ide ti kiket hábor-
gat

gat az ellenség! szorongat a' nyomoruság! késérget a' fétárség! mert itt vagyon a' P A T I K A, melyben minden féle nehézség ellen minden féle orvosság találatik.

Nagyságos Uram s' Aszfonyom, ez A R A N Y B A N Y A T Nag'ságtoknak adom, ajánlom, s' ajándékozom, és a' Nagyságtok neve alatt mindenekkel közlóm. Ne is gondollya pedig Nagyságtok, hogy ez kis könyvetske csak történetből mégyen szem eleibe a' Nagyságtok méltóságos neve alatt, mert

az

az Urnak gondviseléséből, főt tanácsából lett ez; Hogy a' Bizodalom Fiának, és az Igéret Leányának, az Isten Igéretinek A R A N Y B A N Y A J A ajándékozta'sék. O bizodalomnak fia Nagyságos Uram! hová lettél volna gyakorta, ha az Isten Igéretivel nem vigasztaltad volna magadat? Mert imé lelked meg-teltyefedett vala nyomoruságokkal, és életed a' kopor-sóhoz láttatik vala közelget-ni; Szomorú vala a' nyomoruságok miatt, és a' reád bocsáttatott félelmek felette igen

igen meg-szorítottak vala:
De áldáséka' nagy Urnak ne-
ve érette, az Igéretekre fűg-
gesztvén szemeidet, és Hi-
tednek kezeivel az Urat ma-
gadhoz kapcsolván, Nagysá-
godat sem a' tűz (a' mellyen
által menél) meg nem emész-
te; sem pedig a' viz (a' mely-
ben mélyen bé-merültél va-
la) meg nem fojta.

Oh Igéretnek Leánya,
Méltóságos BRIBERI ME-
LITH CALARA Afzszonyom!
Kitsoda volt szomorúság-
ban? Nagyságod: Kitsoda
járt gyászban veszettül?
Nagy-

Nagyságod: Kitsoda költ-
fel éjjel? Nagyságod: Kitso-
da kiáltott első álomkor az
Urhoz? Nagyságod: Kitso-
da öntötte-ki az ő szivét az
Isten előtt? Nagyságod: Ki-
tsoda vetette az Urra szemeit?
Nagyságod. Nyomoruság
és keferűség találta vala
Nagyságodat elő, de imé az
Isten Igéretiben bizván, gyász
ruhád örömrre fordula. Imé
csak nem a' koporsóba szál-
lottál vala, de meg-eleveníte
az Ur! Imé estve ha Nagy-
ságodnak síralma volt, reg-
gelre kelve örömed támada!
Imé

Imé egy szem-pillantásig tart az Ur haragja, és örökkévaló az ő joakarattya.

Hogy pedig Nagyságtokat egygyütt emlitem a' Dedicatióban, annak nagy sokokai vadnak: Ki szakasztná-el Dávidtól Abigailt, mikor immár egy testté és vérré lettek? Egy Nagyságtokban az egygyűlésségnek Lelke a' békefényes-tűrés által, egyidűvelségtek felől való reménységtek; egy Uratok, Hiteitek, és Keresztységtek! Egy Istentekhez hajtotta fejét Nagyságtok; Szeretettel-is, mind

mind az Isten igéjéhez, mind pedig annak hirdetőihez mind egygyel gerjedez Nágatok. Egy szóval minden jobban, nevezet szerént ez könyvetskének-is ki-bocsáttatására való költségben egy szive lelke lévén Nágtoknak, igen illendő, hogy ez kis Irás-is Nagyságtoknak méltóságos nevének egyfzer-s'-mind örüllőn, és ez által a' Nagyságtok fényes Neve-is mind egygyütt maradgyon örök emlékezetben.

A' békefénynek Istene pedig szentellye-meg Nagyságtokat

AJANLO LEVEL.

tokat mindenestül, és a' ti elmétek épségben, és testetek lelkeitek ártatlanságban tartassanak-mega' mi Urunk Jesus Christusnak el-jövetelire.

Amen. *Vajda Hunyadon 15 Szeptemberis, Anno D. 1665.*

NAGYSAGTOKNAK

Alázatos Szolgája.

ENYEDI M. JÁNOS.

M U T A T O

T A B L A.

E L S Ó R E S Z.

EZ egész Könyvetskének czélya ez, hogy akármely nyomoruság ellen-is bővséges vizsgálást szolgáltatson *lev. 1*

Két dolgokat kell meg-engednünk, mind azt tudniillik, hogy az hivek nyomoruságban foroghatnak, mind pedig azt, hogy akármely nyomoruságban-is vizsgálást vehetnek *2*

Az Igéreteknek érdemes voltak *3*

Az Isteni Igéretnek kikre tartozzanak *4*

Az Igéretnek felől való értelemnek

M U T A T O

nek mitsoda haszna vagy on 5

Az Igéreteknék meg-csalhatatlan voltok tizenhárom erősségekkel bizonyittatik-meg 7

Az Igéretek négy féle módon peccsételtetnek-meg 12

Hat rendbéli Regulákat kell meg-tartanunk, ha az Igéreteknék hasznokat akarjuk venni 14

MASODIK RESZ.

Az Igéreteknék három nemei vadnak 17

Oly nemei a' nyomoruságoknak, a' melyekben mi vigasztalás nélkül szűkölködünk 18

HARMADIK RESZ.

Az hiveknék Privilegiumok, avagy méltóságok 21

NE-

T A B L A.

NEGYEDIK RESZ.

Mit kell értenünk a' külső nyomoruságokon 32

A' külső nyomoruságok ellen való magunk meg-vigasztalásának tiz erősségei vadnak 32

EÖTÖDIK RESZ.

A' gyalázat ellen szűkséges az vigasztalás 43. 44. &c.

HATODIK RESZ.

Sok kiváltképpen való Ellenverésekre való feleletek 52

HETEDIK RESZ.

Igazgato Regulák a' gyalázatnak állapottyában 59. 60

VIII. RESZ.

A' keresztyén embernek hogy hogy kell magát meg-vigasztalni ellenségi ellen 61. 62. &c.

IX. RESZ.

M U T A T O

IX. RESZ.

Három dolgot kell megengednünk a' késértetek körül 68

Az ördög öt féle módon késért minket 69

A' késértetekben 3 féle dolgot sugarol minékünk a' Sátán 71

A' késérteteken 9 alkalmatofsági vadnak az ördögnek 73

X. R E S Z.

Hány féle módon erőssíthet meg a' keresztyén ember magát a' késértetek ellen 77

Hat dolgok vadnak a' Christusbán a' mellyek minket a' késértetek ellen meg-erössítenek 77, &c.

Menyire szükséges minékünk a' késértetek ellé könyörgenünk 82

Miből vehettyük elszűnkben, hogy a' késértetek minket meg ne győzzenek 82

T A B L A.

XI. RESZ

Két nemei vadnak az erőtlenség körül való Igéretnek 84, 85

Mit kell értenünk az erőtlenségeken ibid.

Kilencz féle módon vigasztaltunk-meg a' mi mindennapi erőtlenségünk ellen 86

Az Isteni természetnek josága négy dolgokból terzik-meg 87

A' Christusban sok vigasztalással telyes dolgok vadnak 89

Az Isten igéjében az erőtlenség körül kilencz privilegiumokról tétetünk bizonyosokká 92, &c.

XII. R E S Z.

Kilencz külömb külömb féle ellen-vettésekre való feleletek a' mi erőtlenségünk körül 97

A' Tudatlanság körül külömb kü-

MUTATO TABLA.

külömb féle vigasztalo elmélke-
désék vadnak 103

A' szent írásnak két nevezetes
helyeinek magyarázattya, mel-
lyekben sok ellenvetésekre valo
külömb külömb féle feleletek
vadnak 104

XIII. RESZ.

Sok vigasztalások vadnak az
mellyek minket az hittól valo sza-
kadás ellen meg-erősítenek, a'
mellyek véternek ;

1. Az Istentől 116
2. A' Christustól 121
3. A' mi magunk kegyelem-
béli állapotunktól 122

XIV. RESZ.

Az Imádságra néző hathato
ígéreteknek három nemei vad-
nak 124, 125, &c.

Az Isten

IGERETINEK

FEL-NYITTATOTT

ARANYBA-
NYAJA.

ELSŐ RESZ.

Az Elöl-járol Beszédről.

Nnek a' Tractának fel-
tött czéllya ez, hogy
meg-mutassa a' kegyes
embernek (a' ki immár
bizonyossá lett az Isten
kegyelme felől, és jól
tudgya hogy ő néki bővséges boldogsá-
ga léfzen holra után az egekben) hogy
kellyen szivét meg-erősíteni elégeden-
döképpen, minden nyomorúság k el-
len, az ő meg-terésének idejétől fogva
A mind

2 ISTEN IGERETINEK
mind halálának orájáig. E' végre nyi-
tottam-fel ez ARANY BANYAT:
mert én azon igyekezem, hogy az Isten
könyvének minden részeiből elődhe-
hordgyam, és áruba bocsásllam azokat
a' gazdag Igéreteket; valamelyekről az
Isten emlekezeret téfszen abban, hogy
legyenek mint egy vigasztalásnak kut-
fejei minden alkalmatosságokkal.

Két szükséges dolgot kell itt meg-
engednünk; Egyik ez: Hogy noha
bizonyosokká lettünk az Istennek ke-
gyelme felől, és fel-szabadultunk a' mi
bűneinknek hatalmok alól; mindazál-
tal még-is sok dolgok ostromlanak min-
ket, és ellenkednek a' mi magunk vi-
gasztalásával. Minket sok próbák és
minden féle nyomoruságok, gyaláza-
tok, ellenségek, lelki háboruságok, és
többek effélék vésznek elől.

Második ez: Nem lehet oly szörnyű
veszedelem, nehézség avagy nyomoru-
ság, mely ellen valo vigasztalásunk és
oktatásunk az Isten törvényében bizo-
nyosan

ARANY BANYAJA. 3
nyoson nem volna fel-jegyezve, mely
elégedendő minden modon a' mi meg-
gyámolittatásunkra.

De minekelőtte az IGERETNEK na-
gyob részének magyarázatához kez-
denek, elől-járo beszédet kell indita-
nom ez öt dolgokrol, mellyek arra va-
lok, hogy minket alkalmatosokká te-
gyenek az Igéretnek el-vételére.

Előszór használ ez minékünk, ha
meg-gondoljuk az Igéreteknél méltó-
ságos voltokat; hivattatnak azok a'
Christus el-rejtett gazdagságának, Eph.
3. 6. 9. melyből biznyosok lehetünk
abban, mely igen gazdag legyen az az
ember, a' kinek szíve tellyes az Istennek
Igéretivel. Péter Apostol ezt mondgya,
2 lev. 1 r. 4 v. Nagy és drágalátos Igére-
tek azok, a' mellyek minékünk az Isten-
től ajándékozattak. Jobbak az Igére-
tek a' mi szíveinkben, hogy sem mint a'
gyöngyök és a' drága kövek a' mi lá-
dáinkban. Az Istenből ez életben az ő
népének adatott örökség, annakokéért
A 2 hivat-

4 ISTEN IGERETINEK
hivattatnak ok örökség részefinek, Rom,
4.13. Nagyob jofzág az annál, a' melyet
valamely világi Király adhatna az ő gyer-
mekének. Még csak az Igéretnek em-
lekezetinek meg-maradása-is kiváltkép-
pen valo dolog vala a' Sido nemzetség-
nél, és kiváltképpen valo boldogságnak
tartaték a' Pogányoknál, hogy ok immár
részeli az Igéretnek. Kevelsé tudgyuk
mi meg-fontolni, mely igen nagy kára-
ra legyen ez a' mi lelkeinknek, midőn
az Igéretnek felől tudatlanságban tar-
tyuk őket, holott ez volna az ég alatt
leg nagyob tisztünk, hogy az Igérete-
ket az embereknek láfárlanok, 2 Tim.1.
v.1. Tit.1. v.2,3.

Másodszor, minelőtte az Igéret-
nek magyarázattyához kezdenék, ha-
sonlatosképpen meg kell mondanom-
tenéked, kikre tartozzának azok, és
kik legyenek a' kiknek részek vagyon-
azokban: Mert minden ujonnan szüle-
tetlen ember, a' ki az ő bűnben meg-
térés nélkül él, az Igéretnek szóversé-
gétől

ARANY BANYAJA 5
gétől távol valo, Eph.2. 12. A' szolgáló
leány gyermekinek nincsen részek a' ke-
gyelem testamentomában: hanem csak
azok vészik hasznát a' Christusban valo
Igéretnek a' kik a' Christuséi, Gal.3. 22.
Sid.6.v.17. Kegyes embereknek kell
azoknak lenni, a' kiké mind ez életnek
mind pedig a' kővetkezendőnek Igéreti,
1 Tim.4. 8. Rövideden, mind azok, a'
kik bűnőket meg-bánnák és hisznek a'
Jesús Christusban, ez Igéretnekhez bátor
szível járulhatnak, mint a' kik tudgyák,
hogy azokat olvasák és hallják, mel-
lyekben ő nekik nyilván valo és tellyes
részek leszén jövendőben.

Harmadszor, a' mi ez Igéretnek
hasznát nézi, ki-terjed a' mi egész éle-
tünkre. El-űzik azok a' szomorúságot,
a' restséget és a' félelmet, a' mellyek vala-
ha mi rajtunk el-hatalmazhatnának;
meg-édesítik azok minden nyomorusá-
ginkat, felette igen táplállyák és erősi-
tik azok a' mi hitünket. Es továbbá, ki-
váltképpen valo hasznok vagyon, e' vi-
lági

lági telhetetlenség, testi gyönyörűség, és ez életbéli szorgalmatosság édesgetése ellen való meg-tartatásunkra. A' mi indulatink, lábai a' mi lelkeinknek, és azokat naponként az Igéretekkel úgy meg kell faruznunk, hogy sem a' tövises szorgalmatosságok minket meg ne sértsenek, sem az utalatos testi gyönyörűségek meg ne rusnyítsanak, Ephel. 6. Az Evangeliom ugyan-is akármikor-is job hasznot mutogat minékünk annál, a' mivel az ördög, avagy a' világ minket el akar hitegetni. Ez valóságosoka, hogy mi nagy gyakorza ellene nemálhatunk az incselkedéseknek, mivel a' mi sziveink nem tellyesek Igéretekkel, mellyeknek egyébként olyan fok féle gyönyörűségek volna, hogy egyéb dolgokhoz képest csak semminek láttzanak; mikor a' bűnnek gyönyörűségével kéfértetünk, a' mi szívünknek nincsen nagyob gyönyörűsége, könnyen meg-csalattatunk.

Továbbá, ezekre az Igéretkre való-fágoson szert tévén, és a' mi sziveinkbe

bé-

bé-rakogatván, lelki vidámságot nemzenek, és ilyan meg-elégedést, mely a' kegyelséget nagy nyereségnek tartya, 1 Timoth. 6.v. 7, 8.

Ezen kívül, ezek mi bennünk naponként nagy bátorságot inditnak a' jó cselekedetre, és ezek csudálatosképpen ki-mutatták az Isten szerelmének dicsőségét és fényelségét, rajtunk való hatalmát, velünk való jelen-lételet, felőlünk való gondviselését és hozzánk való kegyelmét. Mit mondgyák? Az Igéretetek eget adnak minékünk a' földön-is, ki-mutatták az igaz kegyelségnek megbecsülhetetlen nyereségét; Sőt azok által oly közel járulunk mi az Istenhez, hogy, a' mint Péter mondgya, 2 Pet. 1.4. azok által lészünk részeli az Isteni természetnek.

Negyedszer; Negyedik dolog, a' melyről elől-jároban akarok szollani, vagy az Igéreteknek meg-csalhatatlanságokra nézve, mert ez az utigen felgerjeszti mi bennünk azoknak fok-ságá-

A 4

val

val sziveinknek meg-telleyesedésének kívánságát (halván azoknak méltóságos voltokat) ha mi-is hasonloképpen telleyességgel bizonyosok leszünk azokban bé-foglaltatott joknak bé-telleyesedések felől. Azt itélem én, hogy senki sem kétkedik abban, hogy ő (ha javára vagy on valamely keresztyén embernek mind azokban a' méltóságos dolgokban részesülni, a' mellyek bé-foglaltatnak a' Bibliában lévő minden Igéretekben) meg-becsülhetetlen állapotban nem volna. Immár pedig sok dolgok vadnak, a' mellyek minden kérelkedéseket ki-vésznek a' mi sziveinkből, ez dologra nézve. Jegyekezzük-meg tehát szorgalmatoson azokat, mert kiváltképpen valo hasznok.

1. Mert vedd észedben, hogy az Igéretnek némely szent irás helyeiben egyes számban fejeztetnek-ki. Es vallyon s' miért? Egyéb okai között, hogy bizonyossá tégyen tégedet, hogy színrén olyan bizonyos és kónyú az Istennek mind

mind azokat a' jokat, a' mellyek bé-foglaltatnak mind ezekben az igéretekben, bé-tölteni, mint ha azok csak egygyetlen egy Igéret volnának.

2. Gondold-meg az Istennek termé-
szetét, ő nem tud hazudni, lehetetlen, hogy meg-tagadgya az ő beszédét, mert meg-tagadhatná ugy magát-is. Ha Isten valamit meg-mond, bé kell annak telleyesedni. Ezzel az erősséggel él az Apostol ez illyen dolgokban, Tit. 1. 1, 2.

3. Ez Igéreteknek régisége igen öregbíti a' mi bizonyossá valo lételünket, az Apostol Tit. 1. azt mondgya, hogy ezek az Igéretnek lőtenek minék előtte ez világ lőtt volna, és ez ideiglen az Isten meg nem fogyatkozott az ő joságának csak egy beszédében-is.

4. Isten írása vagy on nálunk mely azokat ki-mutattya. Emlékezeiben vadnak az irásban, és még-is ne hidgyünk-e? hollott az Isten keze mutattya azt minékünk. Az ő beszéde igaz, és mindentől fogva igaz, Solt. 16. 9.

5. Sőt az Istennek esküvése-is vagy onrola, hogy két dolgok által, a' melyekben lehetetlen hogy az Isten megváltozzék, az Igéret örökösinek elégedendő vigasztalások lehet, valamikor ők az Igéretkehez folyamodnak. Sid. 6. 17, 18.

6. Prædikáltattanak ezek az Igéretke minckünk, mi hozzánk e' végre küldött követek által az Isten parancsolattyaából, ki meg-parancsolta nekik hogy azt kijelenténék, hogy az Isten szintén olyan jó legyen mint az ő beszéde mind azokban az Igéretkeben.

7. Sőt a' Christus Jesus önnön magavégbe vitette ez szolgálatot, hogy bizonyosokká tegye, és meg-erősítse amaz Atyáknak tett Igéretkeket, a' mint az Apostol meg-mutattya Rom. 15. 8.

8. Sőt (a' mi leg nagyobb) a' Christus vére, és a' testamentum tévő személynek halála erősíti-meg az Új Testamentumot, és minden abban lévő Igéretkeket. Sid. 9. 16. úgy hogy a' Christusban azok mind Ugyanok és Amenek: nin-

cseu

cseu itt Nem, avagy azoknak meg-tagadása; azokat méltán viheti valaki felmagaival az Isten igazságának törvényszékieleibe.

9. A' kenet mellyel meg-kenettettünk, bizonyosokká tehet, és meg-erősíthet minket. Volté valaha oly Istentől királyságra fel-kenettetett király, a' ki az ő országa felől kételkedett volna? Minek okaért az Istennek a' mi sziveinkben lévő kenete, a' Szent Léleknek mi reánk ki-öntetett kegyelme bizonyágunk minékünk, hogy az Isten nem tartoztattya meg mi tőlünk, a' mi királyi méltoságinkat, ha mi azokat kereszük, 2 Cor. 1. 20, 21.

10. Nem inémű meg-csendesedésünk-re vagy on, ha meg-gondoljuk az Igéretke jussának ki-terjedését, mert az Isten semminémű állapotbéli embereket ki nem rekeszt, hanem a' Christusban részt vehetnek az Igéretkeben, a' mint az Apostol meg-mutattya, Gal. 3. 27, 28, 29.

11. A' Törvény vala csak az, a' melly minket

minket el-tilthatott volna az Igéretetekkel való éléstől. És az Apostol meg-pro-bálta, hogy az Ur nem teheri semmisé az Igéreteket, a' mellyekben minden nemzetségeknek ez világon meg-kell áldatniok, mellyek lőtte nek négy száz efsztendővel a' Törvénynek a' Sinai hegyen való ki-adattatása előtt, Gal. 3. 17. 21.

12. Nálunk vagyon az Istennek ez Irás felől való pecséte-is, az Isten pedig négy módon pecsételte azt meg:

(1) Az ő el-végezésébé; Az ő örökké való tanácsának könyve mind kívül belől meg-irattatott, és annak hét pecséti vadván, hogy meg-jelentessék, hogy az tökéletesen meg-erősítetett, és noha senki, sem az égben, sem a' földön nem találtatott a' ki azt el-olvassa, mindazáltal a' mi vigasztalásunkra tudgyuk hogy az Jüda nemzetségéből való Oraszlán az Ur Jesus Christus immár azt fel-nyitotta, és ki-nyilarkoztatta, Jelen. 1. 2.

(2) Az ő Fiában, mert őtet pecsételte el az Atya Isten, Ján. 6. 27. Az Isten min-

mindeneket bizonyosokká tett mikor a' Christust ki-bocsátotta, meg-pecsételte az ő mondását, minden dolgok felől, mind a' Sidok s' mind a' Pogányok boldogságára nézve.

(3.) Az ő lelkében, és így minden hív-vek mondatnak el-pecsételtetteknek az Igéreteknek lelkével, és ez az Istennek kíváltképpen való pecséte.

(4.) Az Isten meg-pecsétli mindenek-nek az ő igéretit a' Sácramentumokban, a' mellyek adattatnak minékünk mint Istennek fel-nyitott pecsétei és a' mi hitünk meg-erősítésének külső jelei és kezeli.

13. Nálunk vagyon a' minden Szen-teknek példája, és a' kik akármikor is szintén olly bizonyosnak tapasztalták lenni az Istennek beszédét, mint szintén magát, és akármikor-is azt mondhatták bátran, a' mit Dávid mond. Az Istent dicsérjük az ő beszédéért. A' Pá-triarchák szintén ugy támaszkodtanak az Igéretetekhez, mint az ő e' világi buj-dolá-

dosáffokkal tellyes életeknek kiváltképpen való Istápjához, Sid. 11. 24.

Ótódzör; Az ótódik dolog, a' melyről elől-járobán akarok szollani, néminémű meg-tartando bizonyos regulák, ha valamikor valóságos hasznát akarjuk venni az Igéreteknek; és így ez hat dologra tekintünk:

1. Mikor mi az Igéretekhez nyulunk, meg-kell tagadnunk a' mi magunk érdemét, és minden mi méltóságunknak vélekedését; és szívesen meg kell tudnunk hogy az egész kegyelem, valamelyet mi az Igéretekben fel-találunk, a' Christusban és ő általa vagy; minden Igéretnek csak ő benne és ő általa Ugyanok és Amenek. Gal. 3. 21.

2. Mikor immár az Igéretnek előnkben tettének, el kell azokat hinnünk, és magunkra kell szabnunk, egyéb képpen azok minékünk semmit sem használnak.

3. Továbbá, szorgalmatoson el kell minékünk azokat a' mi szíveinkben rejtünk,

tenünk, és azokról meg kell emlekeznünk, hogy azokról gyakran gondolkodhassunk, elmélkedhessünk. Nem használ ugyan-is semmit is, hogy ezek fel-írva vadnak a' mi Bibliánkban, avagy a' mi jegyző könyveinkben, hanem a' mi szíveinkben is bé kell azokat szedgetnünk, Solt. 119. 1. Ezen kell munkálodnunk, hogy külön-külön eszméretetek lehessünk azokkal, és azoknak sokságával ugyan meg-töltsük a' mi fejeinket.

4. Mikor minket valamely dolog meg-háborít, azokhoz kell oltalomért folyamodnunk, és a' mi reméségünknek vas matskájához azokon kell megvetnünk, hogy az Isten önnön maga láthassa a' mi szíveinket hajlandóknak lenni az ő Igéjében való hitedelemre.

5. Soha el ne vessük mi azokban való bizodal munkát, hanem várakozzunk békelességes türéssel, ne vessünk határt az Istennek, a' mi kívánságunknak bé-teljesedésének ideje, modgya, és eszüközi felől,

16 ISTEN IGERETINEK
felől, hanem erőssen ragaszkodgyunk az
ő Igéretihez, és a' többit bizzuk Istenre,
a' mint a' Szent írának bizonyágiból
meg-tetfzik, kiváltképpen Sid. 10. 36.
Rom. 4. 21, 22.

6. Rövideden úgy kell gondot vife-
lünk ez dologra, hogy nelegyünk restek
és dologtlanok, és olyanok a' kik sem-
mi munkát nem akarnak fel-venni en-
nek meg-tanulásában és elméjekben va-
lo meg-tartásában, és nem akarnak
meg-nyugodni ez drágalatos vigaszta-
lásokban: hanem kövessük mi azokat,
a' kik hit és békeséges tűrés által
örökségül birják az igérete-
ket, Sid. 6. 12.

MA

ARANY BANYAJA. 17

MASODIK RESZ.

Az Igéreteknek El-ozzlata- fokrol.

AZ Igéretnek három részekre
osztathatnak; Az első rész bé-
foglalhattya az Írásnak az ol-
lyan helyeit, mellyek az hiveknek egyéb
emberek felett valo méltóságokat mu-
tattyák-meg. Ez pedig egy kiváltkép-
pen valo ut, a' mellyen az Ur az ő népé-
nek szívét meg-vigasztallia, bizonyos-
sá téven őket közönségesen olyan a'
olyan méltóságok felől, mellyeket csak
ő rajtok-is akar bé-tellyesíteni.

A' Második, vigasztalásokat foglal-bé-
sz az az, az Írásnak olyan helyeit, a' mel-
lyek meg-jövendőlik mitsoda joságát
akarja az Ur meg-mutatni az ő népé-
nek a' nyomorúságban. Mert ide tar-
toznak mind azok az Igéretnek, a' mel-
lyek az hiveknek minden ő probájok-
ban valo vigasztaltatásnak és meg-erős-
títe-

Az harmadik rész be-foglalhattya az olyan Igéreteket, a' mellyek adattat-
tanak az hivekben lévő nevezet szerint
valo kegyelemnek (a' minéműek a'
könyörgéshez, hithez, Istenben valo re-
métséghez, avagy chez halonlohoz)
adatott igéretek.

Ez a' második része, a' melyről én itt
bővebben akarok szollani; meg-muta-
tom azt mely fok féle vigasztalások le-
gyenek azok, a' mellyekkel a' keresz-
tyén ember az ő szivét fel-gerjesztheti az
rajta esendő külömb külömb féle nyo-
moruságok szerint, és ezek így osztat-
hatnak ísmét el.

Minden nyomoruságok, avagy kül-
sők, avagy belsők. A' mi a' külső nyo-
moruságokat nézi, unadalmas volna az
és hafzontalan dolog minden külön kü-
lön valo nyomoruságok ellen valo vi-
gasztalásokat egyben gyűjteni. Annak-
okáért elég legyen közönségeffen szol-
lani az Igéretekről, avagy minden külső
nyo-

nyomoruságok ellen valo vigasztalá-
sokrol.

Immár mivel hogy minden keresz-
tyén ember, gyakortább háborgattatik
ez világnak szélveszeitől, és gyalázati-
tól, a' mellyek az jó cselekedetekért es-
nek rajta, hogy sem mint rend szerint
valo nyomoruságoktól ez életben. An-
nakokáért egyben hordom másodszor
a' gyalázódások ellen valo vigasztaláso-
kat.

Immár pedig, a' belső nyomorusá-
gokra nézve, azok az ember lelkének
nyomorgattatási, avagy a' Sátánnak ké-
sértetiből támadnak, avagy a' lelki-es-
méretnek meg-háborodásából, mikor
ember meg nem felelhet, annak külömb-
külömb sértegető köveire (ellenzészire.)

Meg-mutatom Negyedszer annako-
káért, hogy hogy vigasztaltathatunk és
erősíthetjük meg a' Sátánnak min-
den késérteti ellen, és mivel hogy a' lel-
ki-esméretnek meg-háborodása rend
szerint, avagy a' naponként valo erő-
len-

25 ISTEN IGERETINEK
lenségnek terhetől, avagy a' kétségben
elésnek félelmétől vagyon, meg aka-
rom mutatni.

Ötödözör, miképpen vigasztaltassunk
mi meg a' mi naponként való erőtlensé-
gink ellen, és oltán utólszor meg-ma-
gyarázom azokat az Igéreteket, a' mel-
lyek bizonyosokká tésznek minket az
hitben való meg-maradás felől.

Immár tedd-fel keresztyén lélek, ki
világoson tudod ezeket a' *Privilegiumo-*
kat, mellyekkel fellyül haladgya e' vi-
lágnak minden lakosít, és ezen kívül
hogy te tudod magadat akármely külső
nyomorúságok ellen-is meg-vigasztalni,
és elégedendő vigasztalásod vagyon a' te
szívedben a' Sátánnak késérteti ellen, és
tudod miképpen kell magadat meg-
erősítened a' te mindennapi erőtlensé-
gednek érzése ellen. Es ezen kívül mi-
vel a' kétségbe való elésnek félelme ki-
vül vagy; Nem hiszed-e, hogy ez il-
lyen ember felette boldog legyen? Erre
pedig juthatunk ha nem lézünk restek,
és mi

ARANY BANYAJA. 21

és mi lehetne ez életben minékünk ne-
héz, ha mi azok ellen derekafon fel-
fegyverkezünk? Nincsen semmi, a'
melyre nézve mi nyavalyásoknak lát-
hatnok magunkat, hogy mi vigasztalást
nem találhatnánk az ellen, a' Ti-
tulusok közöttül valamel-
lyik alatt.

HARMADIK RESZ.

Mely meg-mutattyaa' hivek-
nek egyéb emberek felett
való boldogságokat.

Első neme az Igéreteknak avag'
az Írás vigasztalo helyeinek ol-
lyanok, a' mellyek közönsége-
sen meg-mutattyák az Istenfé-
lő embernek boldogságát, az ő életnek
minden állapotiban. Ezeket én nevezem
Privilegiumoknak. Ezek olyan vigasz-
talások, a' mellyek nem szoríttatnak va-
lamely

lamely bizonyos időre, hanem ki-terjednek az embernek minden idejére.

Ezeket nekünk meg kell tudnunk mint a' többinek fundamentumát, és azon kell igyekeznünk, hogy azokat elménkbe szedegessük, úgy hogy valamikor kívántatik, azokat elő számlálhassuk.

Minden keresztyén embernek tizenkét *Privilegiumi* vadnak, mellyekkel felül-mullyn e' világon minden emberket.

I. Első az Istennek szerelme, jó kedve, és kíváltképpen való kegyelme a' keresztyén emberhez, mely fundamentoma minden ő boldogságának, Ezech. 36. 28. Joh. 14. 21. és ha ő jó karban állíthatná, rendelhetné az ő szívért, csak könnyen meg-lathatná, hogy ő mind addig is nem lehet nyavalyás ember, valamig kedvében vagyon az Istennek. Ha a' nagy embereknek gratiájok olyan nagyra becsültetik, mit ítélni tehát az Istennek kegyelme felől, a' ki Ura minden

den uráknak, és Királya minden királyoknak.

Ennél-is inkább bé kell telni a' keresztyén ember szívének a' méltóságokon való örvendezéssel, ha meg-gondollya az Isten szerelmenek imez három tulajdonságait: Először, szabados szeretetet az, nem áll az érdemen, Az ő maga jóságára tekint kegyelmesen, nem a' miénkire, Hof. 4. 4. Másodszor, örökkévaló szereter az, és meg-változhatatlan, soha nem unnya-el az Isten az övéit szeretni, Jer. 31. 3. Az életnél-is job az ő irgalmas szerelme, mert mind örökké tart minden meg-változás nélkül. Változo ebben az életben az embernek szereteti. A' Királyok felette igen meggyűlölköttek azokat, a' kiket annakelőtte belső indulattal igen szerettenek: de az Istenben nincsen még csak árnyéka-is a' meg-változásnak, örökkévaló szeretettel szeret ő. Harmadszor, véghetetlen és meg-mérsékelhetetlen, hogy ahoz képest semmi valakiben való indulat, és ha minden

minden teremtetett állatok mind egy emberhez ragadnának-is, az Isten szerelmének ezered részével-is nem érkeznének el. Ez Isten tekintetinek fényessége mindenkor gazdagabbakká teszi minket azoknál, a' kiknek buzájok, borok, és olajok bővséggel vagyon, Solt. 4. 7. 8.

II. Második *Privilegium* a' Christus ajándékozta: A' Christus tiéd, az Isten néked adta a' Christust, Rom. 8. 32. úgy hogy a' Christusnak mindene te részed. De hogyhogy tiéd a' Christus? Minden drágalatos tekintetekre nézve: ő te Fejedelmed, te Papod, és Megváltód, te Atyád, te Urad, te Gazdád, te Barátod, te Atyádfia; mind ezek a' nevezeretek adattatnak a' Christusnak, hogy kijelentsék hogy ő legyen mind az valamelyeket azok a' dolgok ábrázolnak. Egy atya, bátya, barát-is úgy nem szeretheti, az ő gyermekét, ötsét, vagy barátját, mint a' Christus szereti a' keresztyén embert; Egy Fejedelem, ur, gazda-is nem viselhet oly szorgalmatos gondot

dot az ő szolgaira, jobbágyira, a' minéműt a' Christus visel a' keresztyén emberre. Nézd-meg immár, valamelyek ezek közzül, avagy mind ezek-is mit cselekedhetnek, a' Christus a' keresztyén emberért mind azokat végbe viszi.

III. Harmadik *Privilegium*, a' megszabadulás. A' keresztyének megszabadulása pedig igen nagy, ha meggondolod miképpen szabadittattál te a' terettségnek országából, ez jelen való gonosz világból, amaz mi ellenünk Chyrophumot iro kéz alól a' Törvénynek creje és átka alól.

IV. Negyedik, minden el-múlt vétkeknek szabados bocsánattya, a' te lelked minden te bűnődtől meg-mosogattatván a' Christus vérében, úgy hogy mostan immár ti olyan fejérek legyetek, mint a' hó, kik pirossak voltatok mint a' veres scárlát. 1 Jan. 1. 7. Efa. 1. 8. Micsoda nyugodalmat és békeséget szerez ez a' ti sziveitekben, ha naponként arról gondolkodtok, nevezet szerént, hogy

mi bűn bocsánatot vöttünk szemé-
lyünk szerént.

V. Ötödik *Privilegium*, a' Szent Lé-
leknek bennünk való lakozása. A' ke-
refztyén embernek lelke és teste, a' szent
Léleknek temploma, és az Istennek Lel-
ke igazán és valóságosan a' kerefztyén
embernek szívében lakozik, még pedig
nem csak csupa jelen vagyón, hanem a'
Szent Lélek azért vagyón ott hogy ta-
nitson tégedet, hogy igazgasson téged
minden igaságra, hogy meg-mondgya
tenéked mikor ki-tértél az utból, job
kézre avagy bal kézre, és hogy vigasz-
tallyon téged minden te nehézségidben,
és hogy meg-kennyen téged az igaz tu-
dománynak és kegyelemnek olajjával,
és hogy pecsétes záloga légyen a' te ó-
rökségednek melyet az égből vársz, és
tanitson-meg téged, mikor kellyen kő-
nyörgened, mert nem tudod te mikép-
pen kellyen magadért könyörgened. Es
egyéb kiváltképpen való hasznokat-is
yélz a' Szent Lélektől, melyeket e' világ
nem

nem vehet. Ez dolgokra nézve a' tudo-
mánynak, örömnék és kegyelemnek fo-
lyamattya vagyón a' te házádban.

VI. Hatodik *Privilegium*, az Isten-
nek, a' Christusnak hatalmas szavával,
a' te első fel-támadásodban te benned
helyre állittatott képe, új teremtetett ál-
lattya lévén az Istennek, és úgy részesül-
vén az ő Isteni természetiben a' miné-
múségre nézve, a' melyben te kiváltkép-
pen ki-ábrázolod az Istent.

VII. Hetedik *Privilegium*, az Isten
házának szabadsága minden innepekre,
és istenes cselekedetekre, a' melyeket
Isten parancsol e' földön gyakorolni,
Solt. 36. 9. Efa. 25. 6. Az Isten beszéde
és a' Sacramentumok tiéd, te az Istennek
hivatalos vendége vagy, te mindenkor
oda mehetsz, és kedvelen fogad. Oh
Isten házának kövérése és gyönyörűsé-
ge! Oh mely édessek azok! Ki mond-
hatná-meg ez el-rejtett Mannának méltos-
ságos voltát?

VIII. Nyolczadik *Privilegium* ez;

B 2

az

az Istenhez való bé-menetelünk, járulá-
sunk, és minden mi kérésünkben való
meg-halgatratásunk; Kérj te akármit
többire az Istentől, és te tőled ő semmi
oly dolgot meg nem tagad, valomit a'
Christus nevében kérendesz. Es bizo-
nyára nyavalyás ember az, a' ki magát
boldoggá nem téski, mikor mindeneket
meg-nyerhetne, valamelyeket kérne
attul, a' ki alkalmas annak meg-adá-
sára, valomit valaki tőle kérend, Marc.
11.14. Eph.2.10.

IX. Kilencedik *Privilegium*; az An-
gyaloknak szolgálattok, ő udvarlások,
az Angyalok azok környül vonzák-fel
az ő Sátorokat a' kik félik az Istent, Solt.
34. és szolgáló lelkei az idvességnek
minden örökösének, Sid. 1. ult. Oh
embereknek méltosága és idvessége! a'
kit a' dicsőséges Angyalok vezér-
lenek, és a' kire azok vigyáznak, jobb vezére
vagy on az leg szegényeb keresztyén em-
bernek ő körülötte, hogy sem mint az
leg nagyobb Monárkának-is e' világ on,
a' ki

a' ki nem keresztyén.

X. Tizedik *Privilegium*; a' Szentek-
nek eggyesége, te titkosképpen eggye-
sültél mind azokkal a' méltóságos sze-
mélyekkel, a' kik az égben vadnak, a-
vagy itt a' földön, és hathatós képpen vé-
szed hasznát a' Szentekkel való eggye-
sülésnek, melyről bővőseggel emleke-
zem itt. Ha nem volna-is egyéb az hi-
veknek könyörgésénél, valtyon nem
volnaé e' világnál-is fellyeb való nagy
kegyelem, Eph.2.19. és.3.6. Phil.1.5.
Coloss.2.19. Ezen kívül mind azok a'
vigasztalások a' mellyek származnak az
hivékkel való társalkodásból.

XI. Tizenegyedik *Privilegium*; ez
földnek örökségül való bírása, mely viz-
sza adattatott tenéked a' Christusbán;
ugy hogy immár szintén olyan jussal bi-
rod a' mi vagy on a' földön, mint szin-
tén Adám a' Paradicsomot: Istén úgy, hogy
valami a' te hasznodra való az egész föl-
dön, te tőled meg ne tartsásék, Máth.5.5.
Solt.84.11,12. A' külső boldog állapot

30 ISTEN IGERETINEK
felől is bizonyos vagy, a' mennyiben te-
néked jóvadra szolgál, Job. 8. 7. Sol. 37. 5.

XII. Utolsó *Privilegium*; amaz hallatlá-
és romolhatatlan örökség, mely tenéked
tartatik az egekbe, mely az ő méltóságára
nézve fellyül-mullya mind azokat, vala-
mellyeket az emberi szem valaha látott,
avagy embernek füle hallott, avagy az
ember elméje ki-gondolhatott, 1 Pet. 1. 3.

Hogy pedig mind ezeket immár bé-
fejezzem, mond-meg keresztyén ember
ugyan nyilván a' te lelkednek, és valósá-
goson bizonyoságot is tégy felőle az Isten
fiainak jelei által, hogy te az Isten ked-
vében légy, hogy a' Christus tiéd legyen,
és hogy csuda szabadulást nyertél, Szent
Lélek lakozik te benned, hogy szabad-
ságod vagyon az Isten házához, hogy
akármit is kérhetz az Istentől, hogy az
Angyalok vigyáznak te reád, hogy kő-
zelről való erősséged van e' világon
minden szentekben, hogy ura vagy e'
földnek, hogy minden bizonynal az ég-
be mégy holtod után; Azt minndom
én,

ARANY BANYAJA. 31
én, mondgyad ezt a' te lelkednek, meg-
rettenthetzé még-is? Az Istennek bé-
kesége, mely fellyül-halad minden ér-
telmet, nem erőssíté-meg a' te szíve-
det, még pedig álhataratoson
mind örökké?

NEGYPEDIK RESZ.

Mely meg-mutattya, hogy-
hogy kellyen a' keresztyé-
neknek mindē külső nyo-
moruságok ellen az ő szi-
veket meg-erössíteni.

EZ ideig a' *Privilegium*okrol;
Immár az következik, hogy
meg-nyilatkoztassam azokat
a' vigasztalásokat, a' mellyek
meg-erössíthetik az embereknek szíveket
az életnek minden szorongatási ellen; ;
Es először azt akarom meg-mutatni,
B 4 mikép-

miképpen akarja az Ur meg-vigasztalni az ő szolgait az Írásnak külömbkülömb helyeiben, minden külső nyomorúságok ellen, valamelyek az ő szolgain eshetnek. A' külső nyomorúságokon pedig én ez ilyeneket értem: Szükség, kárvallás, boszszuság szenvedés, háborgatás, számkivetés, fogság, betegség, félelem, szegénység, avagy más akármilyen dollog, mellyel akármilyen állapotbeli embernek-is élete háborgattatik e' világon.

Sok különb különb féle modgyai vadnak itt a' bővséges vigasztalásoknak ezek ellen, avagy ezek közöttül valamelyik ellen, úgy mint:

Először, gondolkodgyál efféle nyomorúságoknak mindennel való közönöségessé voltokkal. Minden nyomorúság szintén úgy meg-eshetik másokon is, a' mint hogy immár te rajtad meg-esett, Präd.9.34. Nem volt a' Christusnak egy tanítványa-is a' kinek jó idején meg nem mondotta volna: Valaki engemet akar követni, tagadgya-meg magát,

magát, és minden napon vegye-fel az ő kérésztét és kövessen engemet, Luc.9.23. Minden nyomorúság, csak emberi ké-sértet, 1 Cor.10.13. Ugyan azon nyomorúságok tellyesedtenek-bé a' mi atyánkfiaim, a' kik e' világon voltak, 1 Pet.5.9. A' Proféták és az Urnak legkedveseb emberei példánk minékünk a' szenvedésben, Jak.5.10. Sok háborgatások által kell minékünk az Istennek országa-ba bé-mennünk, A Ct.14.22.

Másodszor, gődold-meg hogy az Isten tégedet ismer, mindē rajtad forgo próbádat jól tudgya, Col.1.6. A' te szomorúságid közöttül semmi nem rejtetett-el ő tőle. Minden mi kívánságink ő előttē vadnak, és a' mi ohajtásink nincsenek el-rejtve ő tőle, Solt.31.7. A' mint pedig tudva vadnak ő nála minden te nyomorúságid, úgy tudgya azt-is mind mi legyen a' mi javunkra. Isméri azokat a' kik békéséges űrők és ő benne reménlenek, Nahum.7.

Harmadszor, gondold-meg az Isten-

nek csudálatos könyörülő voltát, az ő népének nyomorúságában, ő nem akartatta Izerént nyomorgat, hanem előtte viseli a' könyörületiséget, és szerelméről gondolkodik a' mi meg-fzabadításunk felől, és az ő országának Angyalát el-küldi a' mi vigasztalásunkra és meg-fzabadulásunkra, és minden mi nyomorúságinkban velünk egygyütt nyomorgattatik, Efa. 63. 8. 9.

Negyedszer, gondold-meg a' nagy becsületet, a' melyben tégedet tart Isten, ha nyomorgattatol-is. Az rajtunk forgo keresztfelélések az embereknek hozzánk való szeretett meg-kisfebbíthetik ugyan, de az Istent azok csak egy punctúra-is miőlünk el nem idegeníthetik. Szintén ugy isméri ő az ő szorult állapotokban-is az ő szolgait, mint ha leg nagyob s' tündöklő állapotban volnának e' világon. Ez vigasztalást mond-gya minékünk az Isten (még akkor-is mikor sanyargat bennünket) mint ő fiainak, ennekokáért nem kell meg-utál-nunk

tünk az ő sanyargatását, Sid. 12. 6. Péld. 3. 11. Tiszteletes lehetz te az Isten előtt, ámbár el-fordult és utálatos állapotban légy-is e' világon: drágálatos lehetz (azt mondom én) és igen szerelmes az Isten tekinteti előtt, Efa. 43. 4. 5. 6. Meg-mutattya Péter Apostol, hogy a' szegény szolga mikor kemény beszédet és vere-séget szenved-is az ő urától, akkor-is kedveséget talál Istennél, 1 Per. 2. 19. 20. Ez minden exceptio nélkül való pelda: mert mitsoda alábváló a' szolga állapotjánál? még-is látod az Istennek gond-viselését és szeretett még szintén ez állapotban-is.

Ötödször, ha meg-gondolod a' Christusnak e' világon való győzedelmeskedését; Ugy él Idvezítőnk ezzel mint vigasztalással, meg-mond-gya tanítványinak, hogy e' világon háboruságok léfzen, de azt akarja, hogy jó reménségben legyenek, mert ő meg-győzte e' világot, ugy hogy immár kárt nem vallának háborgatások miatt. Az ő ke-

relft-vileléseket elég nehéz léfzen meggyőzni ugyan, de a' Chrifthus ugy rendelheti azokat, hogy ő benne az hivek azokon győzedelmet vegyenek. Ján. 6. 33. De erről az után többet.

Hatodszor, gondold-meg a' Szent Léleknek jelen-voltát, ő a' Chrifthusól és az Atyától vigasztalajul adatott minékünk, és a' mint a' mi nyomoruságink bővölködnek, ugy a' mi vigasztalásunk is, Ján. 14. 16. 1 Cor. 14. Immár hogy-hogy rettenhetne-meg az az ember, a' kiben az Istennek Lelke vagyon, a' ki őtet bátorítja és vele jelen vagyon, és őtet meg-ujítja, és az ő szívét meg-örvendezteti.

Hetedszer, gondold-meg a' nyomoruságoknak ki-menetelit. Sokak lehetnek az igazaknak háboruságok, de az Isten azokból ki-fzabadítja őket, Solt. 34. 19. Ha az Isten meg-fzaggat, ísmét meg-gyógyít, ha meg-sebesít, ísmét békötöz, Hof. 6. 1. Job. 5. 18. A' te sok nyomoruságodbol meg-fzabadít téged,

det, de még a' te számtalan nyomoruságodban-is nem illet a' veszedelem tégedet, Job. 5. 19. Nyugodalmat ad az Isten az ő népének a' veszedelem napján, miglen az istentelennek vermet álnak, Solt. 94. 13. Vigaság vettetik-el az igaznak, és öröm a' tökéletes szívű embernek, Solt. 67. Igazán mondatik hogy el-vettetik, mert az Isten noha nem ad mindgyaráft könnyebséget és vigasztalást, de el-jő az aratás, ha békeféliges türeffel az Istenben meg-nyugszunk, és igazán tökéletesek léfzünk, és meg-nézzük az ő uttyát. Az Isten le-telepíti az ő népet, mint az előtt voltak ugy léfznek, ístt ugy lehet hogy jobban léfzen dolgok ez után, hogy sem mint az előtt volt, Ezech. 36. 11. Mert az Istennek az ő népe felől valo gondolati, békefélignek gondolati, és nem háboruságnak, Jerem. 29. 11. ugy hogy az Isten szolgai vigadnak szívekenek gyönyörűségében, mikor az hitetlenek kiáltanak az ő leleknek keferűsége miatt, Efa. 65. 14.

Nyolczadszor, gondold-meg az Istennek a' kereszt-vifelésben valo csudálatos gondvifelését; mert az Isten nem bocsát az emberre többet, hanem csak azt a' mi igaz, hogy Istennel pórben ne szálhasson, Job. 34. 13. Annakokaért nem kell Jákobnak félni, mert az Isten nem vét ellyes végső véget ő benne, a' mint egyéb nemzetségekben, hanem mérték szerint meg-sanyargattya őtet, és nem hagyta mindenestől fogva büntetetlen, Jer. 46. v. 28. Az Isten várakozik utána-tok, hogy könyörüllyön rajtatok, ő ítéltnék Istene, és nem gondol azzal mitsoda nyomoruságot érdemlenének a' meg-cselekedett vékek, hanem mitsoda erejek legyen az hiveknek a' büntetéseknek el-vifelésére. Es minekutánna immár keferűségnek vizét és kenyerét adta tenéked, nem távozik-el többé tőled a' te Tanitód, és a' te szemeid látták a' te Tanitodat, Esa. 30. 18, 20. Nagy külsőbség vagyon az Istennek a' hitetlenekkel valo cselekedetiben, a' kik ellen-ségi

ségi az ő Anyaszentegyházának, és az ő népével valo cselekedetiben; honnét kérdi a' Propheta: Avagy ugy verté-meg őket mint az ő népének ellenségét? és azt feleli: Az Isten mérték szerint ítéli a' Jákobot, még pedig csak az ő ágaiban, nem akarja őket gyökereitől ki-vágni, Esa. 27. 7. 8.

Kilenczedikszor, ha meg-gondollyuk a' nyomoruságoknak rövid idejét; Szomorúságod lehet estve, de örömmód érkezik reggelig: mert egy szempillantásig tart az ő haragja, de örökké-valo az ő joakarattya. Mert nem marad-meg a' gonoszoknak birodalmok az igazakon, Solt. 128. 3. Mert mind örökké el nem hágy minket az Ur, mert noha bánattal illet minket, de ísmét kegyelmes léssen az ő kegyelmességének gazdagsága szerint, Sir. 3. 31, 32. Mert az Isten egy szempillantásig el-hagyott tégedet, de az ő nagy irgalmaságáért egybe-gyűjt tégedet; Egy kis busulásában ha el-rejti az ő orcáját te tőled, az ő örökké-valo irga-

árgalmasságában könyörül te rajtad, azt mondgya a' te meg-válto Urad, Efé.5.7.8. Innét mondgya a' Christus, Egy kevés ideig nem láttok engemet, és ismét egy kevés ideig meg láttok engemet, Ján. 16. 16. A' kegyes ember szomoruságban lehet, (ha a' szűkség kívánnya) de az csak egy kevés ideig lesz, 1 Pet. 1.6. Es szent Pál azt mondgya, Ez életnek nyomorusági csak könyűek, és egy sempillantásig tartók, 2 Cor. 4. 14.

Utolszor, ha mi meg-gondoljuk mi-tsoda jokat nyerünk mi az által: mert az Isten mindenekezt javokra szolgált azoknak, a' kik őtet szeretik, Rom. 8. 28. A' kegyes ember minden felől nyomorgattathatik, de nem szorittatik-meg, kételkedhetnek ők, de mindenekeztől fogva nem esnek kétségbe, 2 Cor. 4. 8. A' keresztyén ember a' nyomoruságban hasonló lehet amaz égő tóvis bokorhoz, a' melyet Mozes látott vala, mely meg nem emésztődik vala.

Es sok egyéb külömb külömb féle jok vad-

vadnak a' melyeket a' keresztyén viselés által az hitek meg-nyernek. Mert a' nyomoruságok mint a' tűz csak meg-tisztítják őket, és meg-probálik, és tűndőklőbbekké teszik őket, Zach. 1. 3. utolsó v. Ők semmit sem hanem rosdájokat vesztek-el, és ez lesz minden hasznok, tudniillik, az ő bűnöknek el-vételek, Efé. 27. v. 9. Ezen kívül ők sok vigasztalásokat találnak itt, a' melyeket másképpen meg nem próbáltak volt volna, 2 Cor. 1. v. 7. Annakokáért mi örömmel tartunk mikor külömb külömb féle késervetbe esünk, úgy mint a' kik tudjuk a' mi hitünknek meg-probálása, bekeséses türelést nemz; és ha a' bekeséses türelés tökéletes lesz, mi semmi nélkül nem szűkölködünk, Jác. 1. v. 3. 4. Utolszor a' mi hitünknek próbája, (a' mely drágálatosabb hogy sem mint az arany a' mely el-vész) minékünk dicsiretünkre, tisztességünkre, és dicsőségünkre talál-tatik a' Christus Jესusnak meg-jelenésének napján, 1 Pet. 1. 7. Es a' mi könyű

és rövid nyomorúságink az örökké-
való dicsőségnak állandóságát szerzi, 2 Cor.
4. 17. és ha mi a' mi szenvedésünket el-
szenvedgyük, mi az életnek koronáját
el-vevesszük, Jak. 1. 12. Imé mi ezt meg-
kísértettük, és így vagyunk, engedgy az-
ért ennek, és te magadért tanuld-meg,
Job. 5. v. utolsó. Tanuld-meg azért te,
hogy semmiről ne légy felettébb szorgal-
matos, hanem minden dolgokban a' te
kérésed imádságokkal és könyörgések-
kel jelennyék-meg Isten előtt, Philip 4. 6.
Ha valaki szűkölködik bölcsesség nél-
kül, hogy ne tudgya mit kellyen a' nyo-
morúságokban cselekedni, kérje ő az
Istentől azt, a' ki mindeneknek bőséges-
sen ad, és senkit-is meg nem pi-
rongat, Jak. 1. v. 5.

ÖTÖ

ÖTÖDIK RESZ.

Hogy hogy kellyen a' keresz-
tyén embernek magát a'
rágalmazások ellen meg-
vigasztalni.

Z ideig minden külső nyomo-
ruságok ellen való vigasztalás-
ról szoltunk közönségesen ;
Immár következik, hogy ne-
vezet szerént a' mi ellenséginknek, go-
nosz akaróinknak rágalmazásokról fol-
lyak. A' rágalmazásokra nézve, nyil-
ván való dolog hogy szűkségünk legyen
a' vigasztalásokra, mivel a' természet-
szerént való ember abban igen meg-
botránkozik, mikor ő hallja hogy az ő
vallása felől mások bal ítéletet tévnek,
és meg-nevetik ; és ez sok embereket
igen meg-keményít, mikor az ő szívek
az idő előtt való ítélettel bé-telik, mint-
ha ugyan mind gonoszul szollának ő
felőlők. Néha igen meg-rettennek a' tö-
k élle-

kellétségnek emberek előtt való kedvetlensége miatt. Néha igen meg-háborodnak a' rajtok forgo búkség miatt. Néha valamely veszedelemnek szenvedése miatt. Néha a' gyengék igen megbotránkoznak, mikor hallják, avagy látják, hogy mások mitsoda dolgokat szenvednek. Es nyilván való dolog, hogy még a' leg jobb keresztyének is igen meg-rémüllyenek, mikor a' rágalmazással, gyalázattal felettéb meg-terheltenek. Ez törtéte vala Jeremiás Prophetát olyan nyughatatlanná, Jerem. 18. 18. 21. Immár pedig sok modok vadnak itt, a' mellyekkel a' keresztyén ember az ő tulajdon szívet meg-erőssítheti e' világnak minden csufolási és rágalmazási ellen; ő meg-gondollya, hogy az Isten jól tudja minden ő gyalázodásinak nemkeit. Így Dávid: Oh Uram, te tudod az én rágalmaztatásomat, gyalázodásomat, és becstelenítettésemet, az én ellenségim te előtted vadnak, Solt. 69. 19. Ez igen meg-vigasztallja az ő szívet, ha csak be-

szél-

szélhet-is az Istennel, és meg-jelenti nekiaz Isten, hogy gyalázattárjolt tudja.

Másodszor, ez a' vigasztalásnak öregbedésére vagyon, hogy ha továbbá meg-gondollyuk, hogy az Isten kedvez minkünk, és minket szerelmes és becsületes emberinek tart, ám akár mint itéllyen mi felőlünk az istentelen ember. Es erre nézve az Isten magát mindeneknek igen igen ajánlya, Esa 43. v. 4. 5. Ha az Isten orczája tündöklék mi rajtunk ő szolgain, mit gondol Dávid, akár mitsoda rendbéli embereknek-is az ő rágalmazásokkal, főt még az ő szomszédinak és barátságos emberinek-is? Elég az ő néki, hogy az ő leg job és közeleb való szomszédi és baráti nagyra becsülik őtet, Solt. 31. 11, 13, 16.

Harmadszor, vigasztalhatod te magadat, a' te Istenfelő emberek között forgo jó híredet nevedet ha ellene veted azoknak a' rágalmazásoknak, a' mellyekkel az istentelenek tégedet üldöznek. A' mint hogy, rosz hír vagyon te felőled, úgy

jó

jo hit-is vagyon, tenéked tisztességed-is vagyon a' gyalázat mellett, és felette nagy jutaló az Istén felő emberek között jo hirt nevet szerzeni, 2 Cor. 6. 8. Sid. 11. 2.

Negyedfzer, legyen ugy ámbár, hogy tenéked semmi jo hited neved ne legyen e' világon, és hogy a' te jo cselekedetedre tellyességgel semmi tekintet ne legyen: de még-is az tégedet bővlegesen meg-vigasztalhat, hogy a' te hited, tőkél-lerességed, és ártatlanságod tenéked dic-siretedre, tisztességedre, és dicsőiséged-re talál lenni a' Jესus Christus meg-jele-sekor; Tenéked azon a' napō ki-beél-he-tetlen dicsireted lészén, 1 Pet. 1. 7.

Ötödször, ugyan azon személyek, a' kik most tégedet rágalmaznak, ugy meg-változnak, az Istennek hatalma és ke-gyelme által, hogy az ő meg-látogató-soknak napján álmélkodnak te rajtad, és dicsőitik az Istent te éretted, 1 Pet. 2. 12.

Hatodszor, nem annyira kell busul-nunk a' rágalmazásokon, mert az nem a' vérig valo tufakodás még. Az Isten ke-gyel-

gyelmesen cselekezik mi velünk. Hár-ha még a' mi Atyáinknak idejekben él-tünk volna mi, mikor a' Christus Evan-geliomárol vallást tenne, elégedendő al-kalmatosság vala a' rettenetes halálnak fel-vételére, volna ugy még-is valami, a' melyre képeft ennyire békétlenked-nenk: de az időben mikor csak a' sem-mire kellő emberektől szenvedünk rá-galmazásokat, nagy erőtlenség mi ben-nünk annyira nyughatatlanzkodni, Sid. 12. vers. 34.

Hetedfzer, nézzünk a' mi hitünknek szerzőjére és el-végezőjére, még ő-is szenvedett ilyen méltatlanságokat; de még-is az ő előtte le-tétetett dicsőiség-ért semminek tartotta a' gyalázatot, és meg-utálta a' kereszt-viselet, és immár azegekben meg-koronáztatott, Sid. 12. 2. Miért kellyen tehát a' szolgának pana-szolkodni, mikor az Ur és a' Mester Bel-zebubnak neveztetett.

Nyolczadszor, Dávid az ő szenvedé-si-
nek okát meg-gondolván könnyebbiri-
meg

meg magát. A' te nevedért (azt mond-gya ő az Istennek) szidalmat szenvedek, és a' gyalázat elborította az én orcámat; A' te házadhoz való buzgóságom megemésztett engemet, és a' szidalmazoknak szidalmok esett én rajtam: Mikor én sírván bőjtöléssel gyótróttam magamat, az-is gyalázatomra vagyon énném, Solt. 69. 7. 9. 10.

Kilenczedeser, miért háborodnánk mi meg azon, a' mely minden bentekek részek? Hallánk az előtt Dávid felől, sokaktól hogyhogy rágalmaztatott ő minden felől, Solt. 3 1. 12. 13. Azon panaszol-kodik Jeremiás-is, hogyhogy tanácskoztanak ő ellene, Jerem. 17. 8. Hamis tanuk támadtanak vala szent István ellen, még pedig az hitnek dolgában, Csel. 6. 11. 13. 14. Sok és nagy dolgokkal vádollyák vala a' Pált, Cselek 15. 7. Sőt minden Apostoloknak, és a' keresztyén világon minden kiváltképpen való embereknek ez volt állapotjuk, hogy csudájok lennének az embereknek és az Angyaloknak, és bolon-

bolondoknak és e' világnak seprejének ítéltenének, 2 Cor. 4. 9. 10. 13. és a' mi idvezítő Christusunk minden idvezülendő ember állapotjának ezt itéli lenni, hogy az emberek minden gonosz hazugságot mondgyanak ellenek, Már. 5. 21.

Tizedszer, az Istennek és a' dicsőségnek Lelke te rajtad meg-nyugszik, mi szükség azzal gondolnod, mit itél e' világ te felőled; Elégedendő tanácsod vagyon tenéked a' te szivedben, és Isteni lélek vagyon te benned, annakokáért miért háborodol-meg ilyen alá-VALO dolgokon? A' te békeséges türése és az ő dühösségek jele hogy te boldog állapotban vagy, és hogy Isten Lelke vágyon nálad. Es az Istennek Lelke a' mely te benned vagyon dicsőségnek Lelke, és job életre vezérel tégedet. Annakokáért mivel hogy csak bujdosó vagy itt, mit gondolsz a' méltatlan kár-hoztatással: Sőt azok a' rágalmazók azt jelentik, hogy a' zistenrelenek az Istennek valami dicsőségét látták te benned

156 ISTEN IGERETINEK
ned tündökleni, mellyet minden uton
modon semmivé akarnak tenni, és meg-
utálni, gyötrődven azért az ő szívekben.

Tizenegygyedszer, az Isten minden
bizonnyal meg-veri mind azokat, a'
kik gyalázzák az ő szent nevét. Mert
elő-számlállya minden ő gyalázattyok-
kat, mint ha önnön maga ellen mivel-
ték volna, annakokáért káromloknak
nevezi őket, Solt. 24. Col. 3. 8. 1 Pet. 4.
v. 4. 1 Cor. 4. 13. Másodszor, alkal-
matos időben meg-csendesíti azokat az
hazug nyelveket, a' kik kevélységből és
meg-utálásból szólnak nehéz dolgokat
az igaz ellen, Solt. 31. 18. Harmad-
szor, mind azok a' kik fel-gerjedtenek
volt az hivek ellen, gyalázattal jutalmaz-
tatnak-meg, mellyet az Isten reájok önt
azért a' meg-utálásért, a' mellyel ők az ő
szolgait becstelenítették, Esa. 41. 11. 14.

Es hogy beszédemet bé-rekefszém;
Az Isten minden bizonynal ítéletre von-
sza őket ezekért a' dolgokért; Számot
kell azoknak adni, az élőknak és az hol-
tak.

ARANYBANYAJA. 151
taknak ité-ő bírása előtt, a' kik gonoszul
szólnak mások felől; azért mivel-hogy
nem akarnak ő vélek egygyütt hasonlo
bujálkodásban élni, 1 Pet. 4. 45.

Utolszor, gondot visel Isten az ő ár-
tatlan szolgálairol. Nem olyanok az ő
gondolati hogy gyalázatban hadgya ő-
ket, Mich. 4. 11. 12. Ezen kívül ki-hoz-
za az ő igazságokat mint a' világságot,
Solt. 37. 6. Job. 5. 15. és minden gyalá-
zattyokért két annyi részt vésznek, Esa.
63. 7. és az ő jutalmok nagy léfzen az
egekben, Máth. 5. 12. Melyre nézve Mo-
ses nagyobb gazdagságnak tartá az Isten
népének gyalázattyát az Ægyptom kin-
csénél, Sid. 11. 26. Es azonközben az
Istennel vagyon azoknak rejtek helyek
az háborgo nyelvek ellen,
Solt. 31. 20.

CB 2

HATO

HATODIK RESZ.

Melyben az hiveknek sok kiváltképpen való ellenveté-
sire kell meg-felelni.

Hogy az embereknek szívek a' meg-cmlített vizsgálásokban jobban meg-crössstessenek, nem leszen haszontalan dolog, ha azoknak az Ellenvetéseknek élit kivonjuk, mellyek gyakorta a' fellyül meg-mondott vizsgálások felett, a' szívket az ő szorongattatásokban igen meg-nehezítik.

I. Ellenvetés: Ha azok rendszerént való gyalázatok volnának, nem annyira háborítának-meg engemet; de azok rut dolgok, a' mellyeket ellenem mondanak.

Felelet: Nem lehetnek azok-is rutab dolgok, mint a' mellyek a' Christus és Apostolok ellen mondatak. Mert itt ezeket hánták szemekre:

Sok

ARANY BANYAJA. 53

Sok és nagy dolgok, Csel.25.7.

1. Torkoság, Máth.11.18,19.
2. Bolondság, Ján.10.20. Mát.16.65.
3. Káromkodás, Csel.6.11,13,14.
4. Csalárdkodás, Ján. 7.12.
5. Pártütés, Cselek.23.4.
6. Szakadás, Cselek.18.22.
7. Gonoszság, 1 Pet.2.12.

II. Ellenvet: De alá-
való személyek rágalmaznak engemet, az embereknek a' sepreje csufol engemet.

Felel: Nem ujság ez; Az alá-
való emberek gyűltenek egybe Dávid ellen, agyarkodtanak és nem szűntenek-meg, Solt.35.16. A' részegeselek ő rola énekeltenek, Solt.69.12. Olyanok voltak a' kik Jobot nevelték, hogy azoknak attyokat az ő juhainak komondori közzé sem számálta volna, Job.30.1.

III. Ellenv: De sok ideje már hogy e' nagy kedvetlenségben vagyok.

Felel: Légy vesztettségben, és nebozsonkodgyál az ellen, kinek jó szerencsés élete vagyon, Solt.37.7. Zoph.3.18,19.

C 3

AZ

Az Isten alkalmatosságot szolgált még, hogy dicsérnek téged azon az helyen az holott gyalázattal illettek.

IV. Ellenvetés: De csak nem eltemettem már, a' csufolásnak és gyaláztatnak számtalan soksága miatt.

Felel: Nem egyéb az hanem a' Dávid állapotja. El-annyira eltemetett volt ő a' gyalázat miatt, hogy ugyan el-felelkeztenek volt ő róla, mint egy meg-holt emberről, és elméjéből is ki-vetették volt őtet, Solt. 88. v. 22. 23. Ő embereknek szidalma volt, Solt. 22. v. 12. Gyalázat és szidalom, 2. v. és példa beszéd, Solt. 69. 11. Sokaknak csudája, Solt. 7. v. 7. Az Apostolok-is embereknek és Angyaloknak csudái voltak, 1 Cor. 4. v. 9. 2 Cor. 6. v. 8.

V. Ellenvetés: De nagy emberek támadtanak én ellenem.

Felel: Az volt a' Dávid állapotja-is. Félelme volt minden felől, hallotta a' nagy embereknek rágalmazásokat, a' kik egygyütt tanácskoztanak ő ellene, Solt. 31. 13.

VI. El-

VI. Ellenvetés: De én meg-sententiáztattam, és mint valami gonosz tévő úgy vádoltattam igen hamisan, még pedig mindenek előtt.

Felel: Ugy vala a' mi Idvezítő Urunk Jésus Christusunk, még pedig a' gyülekezettől, Máth. 27. 1. Ján. 11. v. 47. 48. Így vala szent István-is, Cselek. 6. v. 12. Így voltak az Apostolok-is, Cselek. 4. v. 6, 15. és 5. v. 27. Így vala szent Pál-is, Cselek. 23. 1. Az igaz-is úgy szenved mint a' gonosz-tévő, 2 Tim. 2. v. 9. Az istentelen úgy környülvészli az igazat, hogy gyakorta előmegyen az hamis ítélet: de ez az ő vigasztalása; Az Ur nem hadgya őtet az hitetlennek kezében. Sem nem kárhoztattya őtet mikor meg-ítéltetik, Solt. 37. v. 32. 33. Ha az Isten nem kárhoztat tégedet, ne gondolly semmit az istentelen embereknek az ő meg-sententiázatásokkal. Annál inkább mivel az Isten azt ígérte a' keresztyén embernek, hogy annak jobb keze felől áll, hogy meg-tartsa lelkét azoktól a' kik

C 4

azt

azt kárhoztatták, Solt. 10.v.9,31.

VII. Ellenvet : De én a' rágalmazás miatt a' gyülekezetből-is ki-vettettem, mint ha Isten dicsőségére volna az.

Felel : Az Ur Esaiás Propheta idejében ilyen dolgot vótt vala eszében a' minémű ez ; mert a' Propheta azt mondgya : Az ő atyokfiai a' kik őtet ki-vetették vala azt mondották : Tiszteltetés az Ur. De az Urtoz bizonyos dolgot értettek a' Propheta által. Mikor az Isten megjelenik az ő örökökre, akkor az ő atyokfiai (a' kik őtet ki-vetették) megfzékenülnek, Esa. 66.5.

VIII. Ellenv : De azok a' kik engemet olyan igen meg-károfitottak igen boldogul élnek, semmi ítélet nem forog rajtuk, nem forgattya az Isten az én igyemet azok ellen.

Felel : Nem tudod te mit cselekszik az Isten azokkal, az Isten titkon megítélheti őket, és még érzés nélkül-is megemésztheti őket, ugy hogy e' világnak tudtára nem leszzen, a' mint a' moly a' ruhát

ruhát meg-emészti minden nagy megfzakadás nélkül-is, Esa.51.8. Es ezért insetnek az hivek ezen az helyen, hogy ne tartsanak effelegyalázattol. Másodszor, mit tudtz te benne mit cselekszik még az Isten ő vélek ? Mert az Isten gyakorta ugy forgattya az ő szolgainak igyeket, hogy hallatlan ítéletet hoz az hitetlenekre. Ez a' Passur-Magor Mistabek leszzen, az az, minden felől ezen rettenetesség, valakik hallják azt meg-rettennek, Jer.20.3. Az Isten gyalázattal öldöztheti még fel a' te ellenségidet, és befedezheti őket mint egy paláttal az ő fzégyenekkel, Solt.109.29.

IX. Ellenv : De a' jo emberek miatt-is sok keferüséget látok, mint ha ugyan érdemes volnék rá, és nincsen senki a' ki meg-vigasztaljon, vagy rajtam könyörüljön.

Felel : Ollyan erőssen vádoltatik vala Job-is az ő jámbor barátitól : Es Pál-is ugy az ő halgatoitól, 1 Cor.4.4,10. Így felelkeznek vala el Dávidról-is az ő

18. ISTEN IGERETINEK⁵⁸
nyomorúságában, úgy hogy senki nem
volt a' ki őtet meg-vigasztalta volna,
Solt.69.20.

X. Ellenv : Egy dolog vagyon még a'
mely felelte nehéz nékem, az pedig ez :
Miolta ezek a' rágalmazók ellenem tá-
madtak, az Isten keze én rajtam fekszik
külömb-külömb féle ítéletek által; az
emberek ebből-is meg-ítélnék, hogy én
minden bizonnyal érdemes vagyok erre.

Felel : Ugy ítéltek Pál felől-is, mikor
a' Vipera kezéhez ragadott vala, Cselek.
28. Ugy ítéltenek Dávid felől-is, mi-
kor beteg volna, Solt.41.8. Sőt ilyen-
vala a' mi Urunk Jésus Christusnak-is ál-
lapotya, mert ők azt gondolták hogy
Istentől meg-ostoroztatott és meg-veret-
tetett, Efa.53.4.

XI. Ellenv : De azok a' dolgok a'
mellyeket én ellenem mondanak olyan
otmányok, hogy mikor én azokat má-
fok előtt, vagy magamban hallom, ú-
gyan el-tűzesűlök, a' melyből azt itélik,
hogy én ugyan bűnös legyek a' dologbá.

Felel :

ARANY BANYAJA.

59
Felel : Az ártatlan Dávid dolga-is il-
lyen vala; azt mondgya ő, szégyen fe-
dezte-bé az ő orczáját, mikor gyaláza-
tot szenvedett, Solt.69.7. Az ő gyalá-
zattya naponként ő előtt volt, és az ő
orczájának pirulása el-borította őtet, a'
szidalmazoknak és a' szidogatoknak ba-
vokért, az ellenségért és a' boz-
szu-álloért, Solt.

44.V.15.

HETEDIK RESZ.

A' gyalázatban forgo emker-
nek maga igazítására valo
Regulák.

BE-rekeztem már a' rágalma-
zálról valo beszédemet némi-
némű igazgatafokkal; Kü-
lömb-külömb féle dolgokat
kell ténéked meg-cselekedned, ha így
erőssen akarod magadat viselni a' gya-
latnak állapotjában. 1. El-

1. El kell kerülnöd a' rágalmazoknak társaságokat, a' mint szent Pál felől mondatik. Mikor némelyek meg-keményítették volna magokat, és gonoszul szólnának az Urnak utáról, azoktól el-rávoztán, a' Tanítványokat-is el-fzakasztá azoktól, Cselek. 19. 9.

2. Naponként való menedék-helyet a' csufolóknak rágalmazások ellen az Istennél izetezz magadnak, ő nála rejtsd el magadat a' könyörgés által. Mikor Dávid ekkeppen ostromlatott, ha kérde-d mit cselekedett, meg-felel ő: űk gyűlölséges beszédekkel környűl-vőtte-nek engemet, de én imádkoztam, Solt. 31. v. 13. és 109. v. 4.

3. Nyelvedre vigyázz, halgass, meg-láld hogy rágalmazást ne tégy rágalmazásért, hanem inkább bizzál Istenben, és áldgyad azokat a' kik tégedet átkoznak, Solt. 37. 7. 1 Pet. 3. 9. Solt. 31. 14. 1 Cor. 4. 12. Jer. 18. 20.

4. Botránkozás nélkül való életet-ély, és tarts-meg erőssen az Istennek utát:

utát: Mert ha valami meg-orvosollya az ő nyelveket az az, 2 Cor. 3. 8. 1 Pet. 2. 12. és 4. 15. Solt. 37. Mert meg lehet az, hogy a' ki most tégedet átkoz, ugyan azon még tégedet áldani, és az Istent te éretted dicsőíteni fogja.

NYOLCZADIK RESZ.

Mely meg-mutattya miképen kellyen a' keresztyén embernek az ő ellenségi ellen magát viselni.

EZ ideig a' gyalázodások ellen való vigasztalásokról szollottam; Kövekezik immár hogy meg-mutassam mint kellyen magát meg-erősíteni a' keresztyén embernek ellenségi ellen, a' kik ellenkeznek ő véle a' kegyesség folyásában, és így

fok vigasztalo erőlséget adatnakelönkbe.

Első erőlséget vehet az hiveknek eb-
beli közönséges állapottyokból, a' me-
nyiben köz az minden Istenfélő ember-
rel. Mert ez igen meg-erősíti az em-
bernek szívét, mikor bizonyossan tud-
gya, hogy minden ember valaki kegyel-
sen akar élni ellenveréseket (szenved és
üldözéseket, 2 Tim. 3. 12.

A' másik erőlséget veheted az Isten
rendeléséből; Ennek pedig két ágai
vadnak: Első az, hogy az Isten örök
időktől fogván el-rendelte minden em-
bernek ilyen módon való szenvedését.
Igy kissebbíté-meg szent Pál az ő kerezt-
viseeléséről való gondolkodását, azt for-
gatván, hogy az Isten arra rendelte őt,
értvén az ő örökké való Decretomát,
1 Thess. 3. v. 3. Másodszor, hogy az Isten
hasznoképpen mértéket és az ő nyomo-
ruságból való ki-szabadulásának ki-me-
netelit adgya. Igy vizgaltatit az Anya-
szentegyház, Jel. 2. 10. Ha nehéz vala
nekik annak tudása, hogy a' Sátán isten-
telen

telen embereket támasztá rá fel, a' kik
őket tömlőczbe vetnék, mindazáltal ez
immár meg-vigasztallja őket, hogy az
Isten időt rendelt mikor ki-jőjenek a'
fogságból; ismét csak tíz napig léfzen,
nem-is léfzen az olyan sok ideig, a' mint
az ördög és a' lator emberek akarnák,
mert ugy ők abból ki nem szabadulná-
nak; nem-is léfzen olyan kevés ideig, a'
mint magok akarnák, mert ugy soha ők
oda bé nem mennének, avagy csak meg-
állapodnának ott, de az Isten igazgattya
az ő el-végezésével az időt az ő javokra.

Az harmadik erőlség vétetődhetik az
oltalomtól, a' mely tenéked az Istenben
vayon. Mindenkor az Istenhez futha-
tunk minden mi szorulásinkban, ki meg-
ígérte hogy mi oltalmunk léfzen, még
pedig szintén alkalmas időben való
oltalmunk, Solt. 9. 9. Ha Isten hozzá fo-
gad minket, és meg-halgattya a' mi ohaj-
tásinkat, és oltalma alá vészen, ne legyen
tehát nehéz dolog minékünk az alkal-
matlan embereknek velünk való ve-
szek-

84 ISTEN IGERETINEK
fzekedéseket el-szenvednünk.

A' negyedik erőtség vétethetik a' Christus jövendő mondásától, meg-jövendöltetett minékünk még jo idején igen nyilván, mit kellyen minékünk várunk. Békességünk lehet minékünk a' Christusban, de ő meg-jövendölte azt, hogy minékünk e' világon háboruságunk lesz, Ján. 16. v. 33. Sőt hogy jo idején kellyen arra gondot viselnünk, hogy naponként vegyük fel a' mi keresztfelölésünket, Luk. 9. v. 13.

Ötödik erőtség vétethetik az Istentől; minékünk meg-igérte, meg-szabadít attól, mert ilyenképpen tészon minket bizonyosokká. Meg-ismértetik az Urnak keze az ő szolgálaihoz, és haragja az ő ellenségi ellen, Efa. 66. 14. Mert az az Isten erősségek leszén az igazaknak az ő háboruságoknak idején, szabadulások leszén az ő veszedelmekből; meg-segíti őket, és meg-szabadítja a' hitetlenektől, és meg-tartya őket, mert ő benne bizonak, Solt. 37. v. 39, 40. Rettegik Nap nyug

ARANY BANYAJA. 85
nyugottul fogván az Urnak nevét, és Naptámadattul fogván az ő dicsőséget, mert ha az ellenség el-jő, mint a' folyo viz az Urnak szele el-kergeti azt, Efa. 69. v. 19. Ne fély oh Jákob, mert azt mondgya az Isten, En vagyok a' te Istened, az én igazságomnak jobb karjával támogatlak tégedet. Imé meg-szegyenülnek és meg-gyaláztatnak valakik te ellened fel-gerjednek. Ollyanok lesznek mint a' semmi, és el-vesznek a' te ellenségid, Efa. 41. 10, 11. Mert tudgya az Ur miképpen szabadítsa ki a' hiveket a' veszedelemből, a' hamisakat pedig büntetésre az ítéletnek napjára meg-tartya, 2 Pét. 2. v. 9. Meg-szabadítja Isten a' szegényt mikor kiált, és a' szűkölköt-is, és a' kinek semmi segítségé nincsen, Solt. 21.

Hatodik erősség vétetik az Isten ítéletinek meg-gondolásától, a' mely esik az ő ellenségeken. A' kik te veled versengenek ollyanok lesznek mint a' semmi, és a' kik tégedet háborgatnak, mint a' semmi

femmit keresed őket, és nem találod meg, Efa. 4.1.v.1, 2. Mind azokat a gonosz és csalárd szándékuakat, a kik meg-illették az Izraelnek örökségét, ki-szaggattya Isten az ő földökből, ki-vízi az ő népet, azok között ki-szaggattya. Jer. 12.v.14. mind azokat az átkokat hocsátta a te Urad Istened a te gonosz szomszédidra, ellenségedre, a kik tégedet gyűlölnék, és a kik üldöztenek tégedet. Mos. v. könyv. 30.v.7. Fegyvert fogtanak a hitetlenek, és az ő ijjoikat meg-vonták, hogy az igazat meg-lőjjék, de az ő fegyverek mennyen-bé az ő szivekbe, és az ő ijjoik töretteffenek-el, de meg-tartya az Ur az igazakat, Solt. 37.v. 14, 15, 17. Es ezen kívülők az utolsó ítéletnek büntetésére tartatnak.

Hetedik vétettetik az ellenvetésnek gyümölcsseinek meg-gondolásától: Mert először ezek által vészünk bizonytságot a Christustól és Evangéliomról, mikor részefek lészünk az Evangéliomnak szenvedésében, 2 Tim. 1.v. 18. Másod-

(szor)

szor, azok a háborgatások fok hasznos-is szereznek, mikor azokba bécse nek az Isten szolgainak gyümölcse ez léfzen hogy meg-probáltassanak, meg-fejéretteffenek, míg az ő idejek el-közelget, mert ennek rendelt ideje va-gyon, Dán. 11.v. 35, 36. Harmadszor, az Isten meg-változtathattya az Oroszlányoknak sziveket, és bárányok lehet-nek, és az Urnak szent hegyén nem téf-nek többé károk, Efa. 11. A farkasok a bárányokkal egygyütt legeltet-nek, és az Oroszlán miatt az ökör szalmát észik, Efa. 65.v. 25.

Utolszor, felelte nagy nyereségünkre vadnak minékünk a szenvedések; mert bizonyosok vagyunk benne, hogy ha a Christussal egygyütt szenvedünk, ő vele egygyütt utalkodunk is a más világon, 2 Tim. 2.v. 21. Örüllünk azért hogy a Christus szenvedésében részefek vagyunk, mert bizonyosok legyünk benne, hogy mikor a Christus meg-jelenik az ő dicsőségében, akkor mi örüllünk és örvendezünk, 1 Pét. 4. 13.

K1

A Sátán kísértetinek uttyai-
rol, és a' kísérteteknek al-
kalmatosságáról.

EZ ideig a' külső nyomorúsá-
gokrol, s' azok ellen való meg-
erősítetéről; A' belső nyo-
morúságok következnek.

Es leg először is a' kísérteteket kell
meg-gondolnunk.

Három dolgokat kell meg-enged-
nünk a' kísértetekre nézve:

Először, hogy a' kísérteteknek tudomá-
nya igen homályos, mivel ez nyava-
lya belső, a' lélekben való, és oly a' mely-
ről az ujja-születetlen ember kevés gon-
dot visel.

Másodszor, hogy mikor meg-engedi
az Isten, hogy az ő fiai a' kísértetekkel
meg-probáltassanak, és meg-olvasszya
az ő sziveket, hogy meg-érezzék az ör-
dögökkel való viaskodást, és csudálatos-
képpen

képpen meg-rententi és nyughatatlanok-
ká teszi őket; annakokáért ez dolog
mélto az elmélkedésre.

Harmadszor, bizonyos orvossága va-
gyon az Isten igéjében e' nyavalyának is.

Immár mivel-hogy a' kísértetek tu-
dománya valamennyire homályos, mi-
nekelőtte ezek ellen való vigasztalások-
rol szollanék, ez három dolgokrol aka-
rok elmélkedni:

1. Hány utakon szokta a' Sátán az
embereket meg-késértetni.

2. Mitsoda dolgokra szokta fel-indi-
tani.

3. Mitsoda alkalmatosságokkal él
gyakortáb a' kísértésben.

Az elsőről hogy szollyak, a' Sátán
fok utakon szokott késérgetni:

Egygyik az, mikor ő az Istent késér-
ti mi ellenünk, abban fáradozván, hogy
ki-elsünk az Isten kedvéből. Így gyalá-
zá-meg Jobot az Isten előtt, az 1. és 2.
részből. Így a' Sátán job keze felől áll
vala Josua fő Papnak, hogy ellene állana
a' frigy-

a' frigy-kötefnek Angyala előtt, Zach. 3. 1.

Második ut, a' mikor valami ábrázatban meg-jelenik, és szozattal vagy egyéb módon meg-rettenti az embereket.

Harmadik, mikor nyavalyát szerz az ember testében, avagy egyéb féle veszelýt. Igy késérté-meg Jobot-is az Isten engedelmeiből.

Negyedik, mikor a' Sátán más embereket fel-indit, hogy meg-késértsenek minket. Igy inditá-fel Pétert, hogy a' Christust meg-késértene, és rettentse őtet a' szenvedéstől, Máth. 16. 22. Igy késérté-meg Evát-is a' kigyó által. Igy indittya-fel a' kísértésre az istentelen embereket a' gonosz tanács és hitegtetés által.

Ötödik, a' kísértetnek leg uro'lsó és gyakortáb valo uttya ez: valamely gonoszt vervén, támasztván, avagy sugárolván belől a' mi lelkünkben. Ez a' kísértetnek amaz neme, a' melyet én itt kiváltképpen értek.

Másod-

Másodszor, vegyük észünkbe és talljuk-fel ez kísérteteknek természeteket, és azokat a' dolgokat a' melyek körül a' Sátán munkálkodik. Minden kísérteteket három részekre oszthatunk:

Első neme a' kísértetnek a' káromkodásnak kísértete; és így kísért ő, mikor csudálatos dolgokat sugár belénk az Isten ellen, avagy az Isten gondviselése ellen.

Második neme, a' nevezet szerint való vétkekre néző kísértetek, mint mikor kísért bennünket a' Christus meg-tagadására, a' színt Péterrel cselekedek; és így kísért a' gonosz kívánságoknak nevéire. Igy az ördög a' gonosz kívánságnak attya, Ján. 8. 44. és a' gonosz angyalok lelki gonoszságoknak, Eph. 6. 12. Igy kísért a' dühösködésre avagy boszszu-állásra, és az Apostol azért hozza-bé azon harag felől valo szellésában, hogy az haragnak helyet adni nem egyéb, hanem az ördögnek helyet adni, a' ki gyakor-

kortáb azokat az erőszak tévő indulato-
kat az emberekben fel-támasztja, Eph.
4. 27. Így késért ő a' fővényesgre-is, a'
mely véteknék alkalmatosságával mon-
datik hogy az Ördög Judásba bé-ment.
Így késért az hazusagra-is, mint Ana-
niáznak és Saphirának állapottyok bi-
zonyította, Cselek, 5. Így késérti az em-
bert vagy a' maga vagy más felebaráttya
meg-ölésére.

Harmadik neme a' késértetnek a' két-
ségbe való eséfnek késértete, melly ak-
koron_ léfzen, midőn el-hiteti az
emberrel hogy kétségbe esék az Isten-
nek irgalmasága felől. Így ejt a' kétségbe
Judást.

Így szollánk a' késértetnek nemeiről.

Igen szükséges dolog harmadszor a'
késértetnek alkalmatosságát-is meg-
gondolni. A' Sátán rend szerint nem
késért senkit is, hanem mikor valami al-
kalmatosság adatik ő néki; és így sok
dolgok vadnak a' mellyek mint egy ké-
sértik az Ördögöt, hogy meg-késértse
ő az

ő az embereket. Ugy-mint;

Először, az egyedül való létel: az ör-
dög rá vigyáz, hogy egyedül talállya az
a' szonyi-állator, és az ő férjétől külön,
és akkor késértse-meg. Az oly emberek
a' kik az egyedül való lételt szeretik, a'
magok lelkét nem szeretik, mert azok
nagy alkalmatóságot szolgáltatnak a'
Sátánnak, hogy ostromollya és meg-
kerüllye őket, annakokáért mi azt el-
kerüllyük.

Második alkalmatóság a' testi bátor-
ság; mikor az Ördög arra vigyáz, mikor
legyenek az emberek gondviséletlenek,
leg gonoszabbak életekben, és napról
napra inkább el-vetemedgyenek, és sem-
mi gonosztól ne félljenek; akkor szok-
ta meg-késérteni valami alavalo és urá-
latos bűnre való késértetnek általa.

Harmadik alkalmatóság a' kevélység;
Mikor Pál valamennyire fel-emelkedett
volna az ő látásinak meg-gondolásával,
akkor a' Sátán kapja ezt az alkalmatos-
ságot, és az ő ősztonét ragasztja az ő

oldalába valami utálatos késértet által, Mikor magunkat a' mi szemeink előtt nagyoknak mérészellyük tenni, és a' mi magunk felől valo nagy alitáfnak gyönyörűséges gondolkodásit nevellyük, ha az Isten kiváltképpen nem őriz olyankor minket, közel járunk az őrdögnek valamely késértetihez.

Negyedik alkalmatosság a' harag. Az őrdög ritkán kerüli-el hogy bé ne menyen a' haragos ember szívébe, mikor a' harag benne fel-gerjed, a' miat előbb fel-jedzettük vala az Eph. 4. részének 16. verséből.

Ötödik alkalmatosság a' gonosz gondolkodásokkal valo jádzás, mikor az őrdög láttya hogy mi jádzunk az istentelenség nézésével, és csak könnyen a' mi gondolkodásinkat a' vétkes dolgokra, avagy a' bűnöknek képzésére fordítjuk, melyet mindazáltal soha nem látunk, nem gondoltunk hogy végbe vigyünk, ez fel-indittyá őtet hogy megvelse az ő mesteriségét, hogy fel-bontsa azokat

azokat a' gondolkodásokat mind addig miglen az egész szívet törbe ejtse azok által, és minket veszedelembe hozzon.

Hatodik alkalmatosság e' világi dolgokkal mértékletlenül valo élés. Mert az őrdög kőröskörnyűl jár mint a' sivo Oroszlán keresvén a' kit bé-nyelhesse, és mikor az embert láttya hogy mod nélkül e'világi dologhoz ragadott, ugymint az ételhez italhoz, öltözethez, gazdagsághoz, tisztettséghez, gyönyörűséghez, meg-kerüli az ő szokása szerint, hogy maga rabjává tégye a' mint akarja. Azért akarja Péter Apostol hogy jozanok legyünk, ha a' Sátánt meg-előzni akarjuk, azt akarván jelenteni hogy ránk rohan mikor mértékletlenül talál. 1 Per. 5. 8.

Hetedik alkalmatosság, az Isten kegyelme, és a' magunk lelke idveisége felől lévő bizodalomban valo alkalmatlankodas. Nem áthatunk ellene az őrdögnek, ha erőfiek nem lézünk az hitben, sőt csuda nagy alkalmatóságot foglalta

gáltatunk néki, ha mi ez dologban tártorgunk mint a' tenger habjai. és áthatatlanok, gondviseletlenek lészünk a' mi hitünknek modgyában, soha valóban ki nem zárhatjuk mindaddig az ördögöt, valamig erőflek nem lészünk a' mi bizodal munkban, 1 Pet. 5.8, 9.

Nyolczadik alkalmatosság, mikor az Isten csak a' mi hitünknek meg-probáltatásáért engedi-meg, hogy meg-probáltassunk a' kegyelemért, a' mellyet ő adott minékünk.

Utolsó, kilenczedik alkalmatosság; Viszsa-hanyatlás valamely rettenetes vétkekért a' mi hivatalunk után, a' mely meg-ostoroztatik s' verettetik valamely rettenetes késértetek által az Istennek titkos és mélységes igazságától, hogy az által meg-mutatodgyék mely rettenetes dolog legyen az Istent úgy megbántani. So

TIZE

TIZEDIK RESZ.

Az hivek mi módon vigasztalhafsák-meg magokat az ő késértetekben.

A' késértetek ellen valo vigasztalások következnek.

Z mely keresztn ember érzi magát az ördög-től ostromolatni, az ő elmélkedésében különb-külömb féle dolgokra fakadhat-ki, mellyek alkalmatofsak léznek ötet szorulásiban meg-segíteni, úgy-mint:

Először, ha meg-gondoljuk hogy az legyen minden Istenes embernek állapottya, hogy meg-késértések. Nem új dolog az, mely mi rajtunk esett. Így vigasztallja Pál a' Corinthusbélieket: Semmi késértot nem esett rajtok hanem csak emberi, 1 Cor. 10. 13. Péter Apostol ez argumentumból erőssiti azokat

kat a' kiknek ő irt: Ugyan azon nyomorúságok estenek a' ti atyátokfain a' kik éltenek e' világon, 1 Pet. 5. Ezt erőssíti az Apostol-is az Ephesusbélieknek, hogy azok a' lelki gonofságok meg-találtatnak még a' magofságos kelyeken-is e' földön, Ephes. 6. 12. Őnnön magok az Apostolok sem voltak urak az ilyen harczolástul; minékünk tufakodásunk vagy a' birodalmak és hatalmaságok ellen.

Másodszor, ha meg-gondolod azoknak mértékét; az Isten nem bocsát valakire többet, hanem csak annyit a' mennyit el-viselhet. Kétkelkedtik valaki a' maga ereje felől, a' mint Pál kétkelkedett, de az Isten elégedendő kegyelmét adgya minékünk, 1 Cor. 10. v. 13. 2 Cor. 12. 9. Meg-határozatik a' Sátán, nem mehet ő tovább, hanem csak addig a' míg az ő láncza el-ér, ez az oka, hogy mi könyörgeni tanittatunk, hogy az Isten minket késértetre ne juttasson, tudván hogy az Isten igazgattya és rendeli

deli efféle nyomotuságok nemeinek mértékét.

Harmadszor, ha meg-gondolod rövid idejét a' késértet fenn tartásának; azok retteneteselek lehetnek ugyan, de nem sokáig tartók. Az Isten hamar meg-rontya a' Sátánt az hivek lábai alatt, Rom. 16. v. 20. mi csak egy kevesé nyomorgattatunk, 1 Pét. 5. 9, 10.

Negyedszer, ha valóságosan gondolkodol a' te idvezítő Christusodban lévő külömb külömb féle dolgok felől; Ugy-mint: Először, az ő példájáról. Nem lézen olyan nehéz meg-késértetni, mivel-hogy a' Christus őnnön maga meg-késértetett volt mindennekben, a' mint te-is, az egy bűnön kívül, Sid. 4. v. 25. Másodszor, a' Christus csudálatosképpen triumphált és győzedelmeskedett ezeken a' méltóságok és hatalmaságokon, s nyilván mutogatta azokat, Col. 2. v. 15. Harmadszor, a' Christusban könyörületesség vagy a' ő meg-késértetett minden mi erőtlenségünkkel,

günkel, és igen meg-indul minden mi nyomorúságinkon, Sid. 4. 15. Negyedszer, efedezik és könyörög mi érettünk, hogy a' mi bitünk el ne fodgyon. Mert a' mely dologról ó Pétert bizonyossá tőtte, azt ó minden választottakért véghez is vísi. Őtődször, a' Christus igaz értz kigyó, mely az Istentől fel-emeltetett, hogy mikor vésűk esünkbe, hogy megmarattatunk a' mérges kigyoktól, a' Christusra való tekintéssel minden bizonnal meg-orvosoltassunk, Ján. 8. 14. Utolször, bizonyosak legyünk benne, hogy a' mi tusakodásunkban a' Christustól meg-segítettünk, meg-késértetett vala ő, hogy segítségül lehetne azoknak a' kik meg-késértetnek, Sid. 2. 18.

Őtődször, ha meg-gondolod a' késértet ki-meneterlit, a' melyet az Isten ad, 1 Cor. 10. 13. Meg-rapodgya a' Sáránt, Rom. 10. 20. Meg-erőssít minket minnekutánna egy kevelés szenvedünk, 1 Pet. 3. 9, 10. Ha ellene állunk az ördög el-fut előtünk, Jak. 4. 7. 8. Ha késértetbe viszen

viszen minket, meg-is szabadit minket a' gonosztól, Máth. 6. 13. Meg-rontya az a' nagy Leviátánnak a' fejét, a' teker-gő nagy kigyonak, a' tengerben lévő nagy Sárkánynak, Esa. 27. 1.

Hatodször, ha meg-gondolod a' késértetnek nagy hasznait; A' Christus Scholája az, hogy minket lelki vités-ségben nevellyen-fel: Nem károsíthatnak-meg azok minket, alázatosabbakká téfznek azok minket, 2 Cor. 12. 8, 9. A' mi meg-probáltatásunkért valók azok. 1 Pét. 1. v. 7. A' Sátán csak meg-rostál minket, csak a' mi polyváinkat hullattyuk-el, Luk. 21. 31.

Ellenvetés: Ugy láttzik énnékem, hogy a' késértetek felette rettenetes dolgok, mert az parancsolatik kíváltképpen az imádságban, hogy mi azok ellen könyörögjünk, mely azt mutattya-meg, hogy az én állapotom igen nyavalyáslegyen, a' mennyiben én késértetben forgok.

Felel: Igaz dolog, hogy a' késértetek

ellen keil könyörgenünk, és hogy az nagy ítéleti az Istennek; mindazáltal nem egyéb, hanem mint a' betegség, szegénység, avagy egyéb hasonló, annak-okaért nem kell minékünk azok ellen egyátallában könyörgenünk, hanem magunk Isten akarattára való bizá-funkal, egyátallában csak az késértet veszedelmétől való meg-szabadulá-sun-kért kell könyörgenünk.

Kérdés: De mikor én késértetem, hogy hogy tudhassam én meg azt, hogy a' késértetűl nem győztetem-meg?

Felel: Vedd észedbe a' te fizvedet azoknak a' gonosz sugarlásoknak bé-vé-teleben: Ha te irtozol azoktól mihezt elmédben őtlődnék, és semmi módon meg nem egygye-fz vélek, te szabados vagy. Igaz dolog, hogy nagyobb részre mi az által vagy egy vagy másképpen igen meg-veszregettetünk. Mindazáltal nem lehetetlen dolog embernek a' késértetnek veszedelme alól fel-szabadulni, a' mint bizonyos példák mutatják.

De

De másodszor te észedben veheted, hogy ha meg-győztettél, avagy nem, két jegyekből: Először, ha érzed hogy teneked nagy nehézségedre vagy, és az napot ártalmasnak tartod, és igen meg-terheltetél az alatt, mintha azon merő őstön volna oldaladban, te még-is jól vagy. A' Sátánnak semmi hatalma nincsen rajtad, te még-is nem vitetél fogságra. Mind ez ideig inkább félt Pál, hogy sem mint kárt vallott, 1 Cor. 12.7, 8,9. Valamig te a' könyörgéssel ellent állasz, és tusakodol azzal, és kezdedben vífeled a' te lelki fegyveredet, győzedelmeskedel mind addig, mert bizonyosá tört Isten; Ha ellene állasz az ördögnek el-fut te előtted alkalmas időben. Te soha nem győzedelmeskedel addig valameddig a' késértet tetteked, és el-végezted magadban hogy lelkiképpen ellene ne ály, Ják.4.8.

Kérdés: De miat léfzen a' dolog ha én meg-győztetem. Nem vagyok úgy veszedelmes állapotban, ha a' késértet-

D 6

tek

34 ISTEN IGERETINEK
tek előtt veznek rajtam?

Felel: Siralmas ez az állapot, de meg-
orvosolható. Mert Péter és Dávid meg-
győzettek a' késértettől, és noha az sok
kőnyhullatásokban állott nékik, mind-
azonáltal abból fel-épültenek; A' Chri-
stus eledezik te éretted, és meg-gyógyít
tégedet, ha te ő hozzá folyamodol, és
keferegett szíved eledezel az irgel-
másáért a' kegyelemnek
széki előtt.

TIZENEGGYEDIK RESZ.

A' mi naponként való erőt-
lenségink ellen való vi-
gasztalások.

A' Z Sátán késérteti ellen való
Vigasztalásokrol szollottam
ez ideig; Két más nemei vad-
nak még hátra a' lélek nyo-
morúságának: Egygyik a' mi napon-
ként

ARANY BANYAJA. 87
ként való erőtlenségünk érzéséből tá-
mad, a' másik a' kétségbe való elesnek
félelméből, és a' nálunk lévő kegyelem-
nek mindeneftől fogva való el-vesz-
téséből.

Az elsőre nézve sok utak vadnak itt,
a' mellyeken a' keresztyén ember meg-
erősítheti az ő szívét minden rettegések
és félelmek ellen, valamelyek támad-
nak a' naponként való erőtlenségnek
érzéséből.

Ezek pedig az Igéreték két rendbé-
liek: Mert ezek avagy olyanok, a' mel-
lyek magokban erősítnek-meg minket,
vagy olyanok, a' mellyek egyszer-s-
mind el-háríttják azokat az ellenveté-
seket, a' mellyek a' mi sziveinkben szok-
tanak támadni, a' mi erőtlenségünknek
valami kiváltképpen való meg-gondo-
lásából mi bennünk.

Az erőtlenségeken értem a' fogyat-
kozásokat, tudatlanságot, félelmet, fe-
ledékenységet, tisztelink el-hagyását, ide-
tova való el-vonattatását. Nevezet sze-
rént

rént az erőtlenség miatt való esetek, a' gonosz gondolkozásoknak némely nemei, családság, szomorúság, kételkedések, és a' mi cselekedetinknek vétkei és bűnei.

A' Vigasztalásnak erőssége ezek:

I. Külömböznek ezek a' Christus életének gráditsában mi bennünk; Némely keresztyének csak gyengék, Iffiak, Bárányok, Gyermek, Ujjonnan születettek; Az Isten pedig tudgya ezt, és nem vár többet az olyanoktól, hanem, a' mi az ő idejekhez illik; ő könyörületes Atya, a' ki nem kíván ugyan az on hatalmas ajándékokat az erőtlen keresztyéntől, a' melyet kíván az erőstől.

II. Ez igen meg-könnyebít minket, ha meg-gondoljuk, hogy mi nem a' törvény, hanem a' kegyelem alatt vagyunk, Rom.8.14. Meg-szabadultunk mi a' törvénynek erejétől. Az Isten most nem vár törvényi tökéletességet mi tőlünk, sem nem tart minket (ez áránt) törvény által-hágoinak, mivel-hogy mi
nem

nem vagyunk tökéletesek, de vettük mi a' frigy-kötésnek hasznát, a' melyben csak a' Christusban kívántatik tökéletesség és igazság, mi bennünk pedig az hűség és engedelmeség.

III. Mi igen gyengék lehetünk erőnkben és az hathato ajándékokban, mindazáltal igen gyümölcsözünk, mi sok jot cselekedhetünk, míg a' kegyelemnek csecsemőségében vagyunk, melyet a' szőlőnek hasonlatossága (melyhez a' keresztyének hasonlítottatnak) mutat: A' szőlő-vefzfő nem valami igen erős fa, még-is gyönyörűségesleg gyümölsű, hogy sem mint, nem csak a' mezőnek, hanem még a' kertnek-is sok egyéb élő fái. Az hivek pedig hasonlítottatnak a' szőlő-vefzfőhöz, Eia. 27. v.1. hogy meg-mutassa hogy minden ő erőtlenségekkel-is bővölködők legyenek gyönyörűséges gyümölcse.

IV. Az Isten természetinek josága igen meg-erőssíthet és meg-vigasztalhat minket. Es így ha meg-gondolunk
négy

88 ISTEN IGERETINEK
négy dicséretes dolgokat az Isten ter-
mészetiben:

Elsőször, ő kegyelmes, ő nem teként
a' gonosz érdemre, ő tőle pénz nélkül
vásárolhatunk, ő magáért szeret min-
ket, noha nem vagyunk alkalmatosak
arra hogy a' mi magunk érdemét forgas-
suk. Esa. 55. 12, 13.

Másodszor, ő irgalmas, sőt az irgal-
masságban gyönyörködő, nincsen neki
nehézségére irgalmasságát mutatni, ha-
nem ő neki gyönyörűsége vagyon ab-
ban, Mich. 7. 18.

Harmadszor, késedelmes az haragra.
Az erőtlenségek nem indították őtet az
haragra és bosszú-állásra, ő minden-
kor gyönyörködhetik mi bennünk,
ámbar minékünk sok fogyarkozásunk
és erőtlenségünk legyenek is, Solt. 107.

Negyedszer, ő kész a' bűn bocsánat-
ra, ha a' mi meg-bántásban való gond-
viselésünk, és gyakorta való go-
nosz cselekedetünk miatt kényszerítterik
meg-haragudni, ő hamar meg-békéllik,
a' mi

ARANY BANYAJA. 89
a' mi vétkeinknek meg-vallásában lévő
kevés számú könyörgésünk és könyhul-
latásunk minden haragját el-fordították,
ugy hogy a' mi álnokságinkról meg-
nem akar többé emlékezni, Solt. 103.

V. Az Ur meg-erősíti az ő munkáit
mi bennünk az ő Lelke által, és ámbár
csak a' bimbojában legyen is a' kegye-
lem, de az ő áldása a' mi bimboinkban
lévén, és azt cselekszi, hogy neved-
gyünk mint a' fűz fak a' vizeknek fo-
lyási mellett. A' nevededésnek remén-
sége meg-állit minket a' mi jelen-
való erőtlenségünknek érzése ellen, Esa. 44.
v. 2, 3, 4.

VI. Sok dolgok vadnak itt vigasztal-
ásra valok a' Christusban:

1. Mert először, ő betegeknek ítélt
minket és bűnösöknek, nem várja hogy
mindenestül fogva igazaknak talállyon
minket. Nem azért jött ő hogy az igazak-
kat hijja, hanem a' bűnösöket a' poeni-
tenciára, Máth. 2. 17.

2. Másodszor, olyan Fő Papunk
vagyon

vagyon minékünk, a' ki tudja miképen kellyen könyörölni azokon, a' kik az utból ki-tértenek; Meg-illeti ő a' mi erőtlenséginket, inkább könyörül ő mi rajtunk, hogy nem gyűlölné minket a' mi erőtlenséginkért, Sid. 4. 15.

3. Harmadszor, az ő esedezése el-fedezi a' mi erőtlenséginket; Ha valaki vétkezéndik, vagyon minékünk szoszollonk, tudniillik az igaz Jésus Christus, a' ki engesztelő a' mi bűneinkért; Helyet rendelt az egekben, mellyet az Isten hogy el ne vonnyon mi tőlünk, naponként esedezik mi érettünk.

4. Negyedszer: Az ő vére hatalmasul meg-tisztította a' mi lelki-isméretinket a' fogyatkozástul, mely a' mi dolgainkban vagyon, Sid. 9. 14.

5. Ötödszer: A' mi igazságunknak ő az Ura, és a' név a' melyről mi hivattatunk, neveztetünk, Jer. 26. 6. Az ő tökéletes igazsága igazán minékünk tulajdonítatik, mintha mi magunk vittuk volna azt végbe. Ugy hogy noha mi nem vagyunk

gyunk tökéletessek magunkban, mindazáltal az Isten a' Christusban nézván minket semmi fogyatkozást nem találhat mi bennünk; Noha a' mi meg-szentetésünk ez életben nem tökéletes és hiba nélkül való; de a' mi meg-igazulásunk fogyatkozás nélkül vagyon.

Hatodszor, A' segítségék a' mellyeket Isten rendelt minékünk az egyházi szolgálatba, néminémüképpé meg-könnyebíthetik állapotunkat. Noha a' gyönyörűségre nézve mi csak bárányok vagyunk, mindazáltal az Isten gondot visel mi rolunk. Ő minékünk pásztorokat rendelt hogy legeltessenek minket, és parancsolatot adott nekünk, hogy úgy vigyázzunk az ő bárányira, mint szintén az ő juhaira. Az Anyaszent-egyház hasonlittatik a' szoptató dajkához, és minékünk meg-ígértetett, hogy a' vigasztalásnak emelőjét fogjuk szoptani, Jerem. 23. 4. Efé. 5. 11, 12, 13.

Hetedszer, Kiváltképpen meg-kell ujjalnunk az Isten nevezet szerént való szerel-

92 ISTEN IGERETINEK
szerelmével, a' melyekről bizonyosok-
ká tézen minket az ő igéjében, ugy-
mint:

Először: Hogy ő nem cselekszik mi
velünk a' mi bűnünk szerént, sem
nem fizet minékünk a' mi álnokságink
szerént, Solt. 10. 3.

Másodszor: Hogy ő kedvez miné-
künk, a' mint ember szokott kedvezni
az ő fiának, a' ki ő néki szolgál. Egy
atya sem mutathat hasonló könyörüle-
teséget ahoz, a' melyre Isten kötelezi
magát, hogy meg-mutat az ő fiaihoz,
Máth. 3. 17.

Harmadszor: Hogy ő a' fűzfőlgő cső-
pút ki nem oltya, és a' töredezett nád
szálat el nem tördeli, ha szintén csak
olyan volna is a' kegyelem mi bennünk,
mint a' vékony gyertyának a' melege,
mindazáltal el-rendelte, hogy az ki ne
aludgyék, Efa. 42. 3.

Negyedszer: Hogy minden mi szük-
séginknek idejében szabad menetelünk
légyen a' kegyelem széki eleibe, és min-
den-

ARANY BANYAJ A. 93
dennémű szükséges dolgunknak ki-szol-
gáltatását nyerjük, ugy hogy mi bátran
mehetünk annak kérésére, a' Christus
nevében, valami nélkül szükölködünk,
és az meg-adatik minékünk, Sid. 4. 1.
utolsó v.

Ötödször, hogy ő kedvelli a' mi ki-
vánságunkat, és az őfölgálattyának cse-
lekedetire való akaratumkat cselekedet
gyanánt vészti; ugy hogy szintén annyi
jo cselekedetinkről emlékezik-meg, a'
mennyt kívánunk és igyekezünk meg-
cselekedni; a' mi cselekedetink szintén
olyan jok a' minéműeknek azokat szí-
vesen kívántuk lenni. A' mi szívünk-
nek készületit szintén ugy számban tud-
gya az Isten, mint azon cselekedeteket,
Ela. 55. 1. Jer. 30. 1. 2 Cor. 8. 12.

Hatodszor, hogy minden ő mi ve-
lünk való cselekedetiben velünk kő-
nyörületesen akar bánni, meg-tekint-
vén a' mi erőtlenséginket; A' mi siral-
mink és könyörgésünk kedveltenek ő
tőle, és azt cselekeszi, hogy a' mely szo-
ros

ros uton járunk, abban meg ne botol-
lyunk, Jer. 31.9.

Minden mi nyomorúságinkban ő is
nyomorgattatik szeretetben, gondvise-
lésben, könyörületességben, meg-szabar-
dit minket és gondot visel mint a' régi
időben, Esa. 63.9. A' mint ő hordozott
titeket a' ti anyátok méhétől fogva,
ugyan azon akar lenni minden időnkig,
és mind addig mig meg-őszülünk. Ő a'
könyörületesség ólében hordozott min-
ket. En teremtettelek (azt mondgya)
én hordozlak és meg-tartlak, Esa. 46.34.
Az ő karjával egybe-gyűjti a' bárányo-
kat, és az ő ólében hordozza azokat,
és gyengén hordozza az ellőket.

Hetedszer, hogy ő bé-tölti minden
mi szükséginket az ő dicsőségének
gazdagságából, Solt. 4.19.

Nyolczadszor, hogy ő el-halgattya a'
mi romlottságinkat, és nem tart számot
a' mi életünk fogyatkozásira a' mellyek
merő erőtelenségből származnak: Nin-
csen ő hozzá hasonlatos Isten, ki el-
hal-

halgattya az óvéinek gonofságokat,
Mich. 7.18.

Kilenczedszer, hogy ő minket meg-
erősít, és nevel naponként a' nekünk
adatott ajándékokban. Az Ur léfzen az
ő népének reménsége, és az Isten fiainak
erősége, Joel. 3.16. Ő a' meg-faradtak-
nak erőt ad, és a' kiknek nincsen erejek,
azoknak erejeket meg-fokalttja. A'
kik az Urban biznak, azoknak erejek
meg-ujjul, Esa. 40. 29, 31. Ő az ő népc-
nek olyan léfzen mint az harmat, neve-
kednek ők mint a' lilium, gyűkeret ver-
nek mint a' Libánus hegyén lévő élő fa.
Azoknak ágai ki-terjednek, és az ő
ékelségek olyan léfzen mint az Olaj-
fának ékelsége, és az ő szagok mint a'
Libánus hegyének szaga. Ők meg-
ujjulnak mint a' földbe vettetett buza
mag, és csemetéznak mint a' szőlő,
Hof. 14. v. 5, 6, 7.

Mind ezeknek el-hivésére azt akarja
Isten hogy tudtunkra legyen, hogy az
Isten minket magának el-jedzett, és
magát

magát arra kötelezte amaz egygyesülésnek frigy-kötésében, hogy minden engedelmességgel és hűséggel minékünk örökké gondunkat viseli, Hof. 1. 19.

Utolszor, hogy el-végezzem az Igéreteknek első neveit; Mit tudsz te belé mit hozzon te reád az Isten noha te erőtlen vagy? Ő meg-fokasíthat tégedet mint a' mezőnek fűvét, ő meg-nevelhet és nagygyá tehet tégedet, ő tégedet méltóságos öltözettel meg-ékelíthet, Ezech. 10. 7.

Mivel hogy ő plántálásának ága vagy, és az ő kezének munkája, ő igen felmagasztalhattya magát te benned; Ugy hogy a' kitsiny ez után szaporodik, és a' kevés ezer nemzetséggé. Az Isten végben viheti azt az ő idejében, Esa. 60. 21, 22. Noha tenéked csak egy kevés erőd vagy; az Isten oly meg-nyitott ajtót támaszthat te elődben, a' melyet senki az emberek közzül bé nem zárhat; és az Isten meg-állíthat tégedet az igazságnak szerc-

szeretetiben az ő nevének meg-tagadása nélkül, mikor a' késértetnek ideje el-jő az egész világra, és sok nagy elméjű emberek el-esznek, Jelen. 3. 8, 9, 10.

Ez ideig szollottunk az erőtlenségnek állapottyában lévő vigasztalásokrol.

TIZENKETTÓDIK RESZ.

Külömb külömb féle ellenvetésekre való feleletek.

AZ vagyon hátra, hogy némely ellen-vetésekre meg-felellyek, a' melyek gyakorta az embereknek szíveket el-nyomják, a' mely meg-háborodásra nézve, meg-is vetik a' meg-említett vigasztalásokat.

Ellenvetés: Azt mondhattya valaki; Az én erőtlenségim nehezebbek, mert én lelkemnek-is gyötrelméi érzem azokkal egygyütt; Ezen szívemen lévő re-

tevések és szenvedések rettentnek engemet, és kételkedtetnek affelől, hogy én reám tartozzanaké azok az Igéreték, avagy ne?

Felelet: Nyomorgathattya az Isten a' teelkedet, mindazonáltal ugyan kedvében s' kegyelmében lehetz, főt a' te állapotod örvendetesebb, hogy a' te búneidnek terhét és nehézségét érzed, a' mint az írásbéli következő helyek igen világossan és hathatóképpen megmutatták: Ugy mint, Solt. 34. 25. Az Urnak szemei az igazakon vadnak, és az ő fülei nyitva vadnak azoknak kiáltásokra. Máth. 11. 28, 29. Jöjjetek én hozzám mindnyájan a' kik meg-fáradtatok, és meg vadtok terheltetvén, és én titeket meg-könnyebitelek. Vegyétek-fel az én igámat magatokra, és tanuljátok-meg én tőlem, hogy én szelid és engedelmes vagyok, és nyugodalmat találtok a' ti lelketeknek. Jerem. 31. 25. Mert én meg-elégitem az el-fáradt lelket, és minden szomoru lelket be-töltök. Az

ő lel-

ő lelkek olyan mint a' meg-öntözött kert, és nem léfzen többé nekik nyomorúságok. Esa. 63. v. 9. Minden ő háborúságokban ő-is háborgatott velek egygyütt. Az ő orczájának Angyala meg-szabadította őket; Hozzájok való szerelme bölcs kegyelmességéből meg-szabadította őket; hordozta őket és viselte minden időben. Solt. 31. 21, 22. Aldott az Ur ki csudálatossá tette az ő irgalmasságát én hozzám mint egy erős várost. Noha azt mondtam az én hihetlenségemben: El-vettettem a' te (ze-meid előtt, de még-is meg-halgtatad az én könyörgéssimnek szavát, midőn kiáltottam te hozzád. Solt. 1. 9. Nem mind örökké feddődik, és nem tartya mind örökké az ő haragjár.

Ellenvet: De én naponként az Istent meg-bántom.

Felelet: Erre meg-feleltem az Isten Igéretiben; Mert ő azt mondotta, meg-sokasította a' bűn bocsánatot, és bőségesen meg-bocsátta a' bűnt, Esa. 55. 7.

E 2

Ellen-

Ellenvetés: De ugy vélszem eszemben, hogy én naprul napra gonoszab lélek, az én szívem igen el-vetemedett.

Felelet: Ha tenéked meg-térni kíváno szived vagyon, ez szorongatás ellen-is vagyon vigasztalásod; Az Ur meg-gyógyította az ő tőle való el-szakadásodat, ha beszédet vízf-fel magaddal, hogy meg-valljad a' te álnokságodat, Hof. 14.v.1, 2, 3. Imé (azt mondgya az Ur) gondot viselek a' te egérségedre és orvosságodra, és meg-gyógyítlak tégedet, és meg-mutatom tenéked az állando békeségnek sokságát, Jerem. 36.v.6. Egészség léssen az igazságnak napjának szárnyai alatt, és elő-mentek és megszorodtok mint a' meg-hizlalt tulok, Malach. 4.v.2.

Ellenvetés: De énnékem nagy terhemre vagyon az én tudatlanságom, és innékem az szüntelen akadályomra-is vagyon.

Felelet: A' tudatlanságok ellen küldömb küldömb féle vigasztalások vadnak:

1. Ki-

1. Kiváltképpen való Igéreti az Istennek az uj frigy-kötésben, hogy ő az ő törvényét szívünkben írja, és azt cselekefzi hogy te az Urat meg-esmérjed. Te bátorsággal a' kegyelemnek széki eleibe mehetz, hogy továbbá való világosságát kívánnjad az Isten Lelkének, ez egygyik a' kérések közzül a' melyyet Isten meg nem tagadhat.

2. Meg-igérte az Isten hogy téged oly uton hordoz, a' melyyet te nem tudtál. Meg-tart ő tégedet a' lelki tudomány által, ámbár minden részeiben ne tudgyad-is azt az utat. Az a' ki az ő népét Babilóniából Sionba vezérletre, holott ők csak lábok nyomát-is nehezen esmérték: hozzá vezérel azon az uton tégedet-is, azon a' szoros uton a' földről az egekben, ha te utat kívánsz az Istentől, a' mint azok cselekedtenek, Esa. 42.v. 16.

3. Minékünk olyan fő Papunk vagyon, a' ki tudgya hogy hogy könyörülylőu a' tudatlanon; A' ki azt a' tu-

E 3

laj-

lajdonságot meg-kivánta a' törvény alatt a' fő Papban, magában annál inkább kimutattya, Sid. 5. 1, 2.

4. Ez tenéked dicsőiségedre léfzen, és az ő őm coronájának el-vételére, hogy noha sok dolgokra nézve tudatlan légy, mindazáltal tudod az Istent, és a' megfeszített Christust, ez az örök élet, Ján. 17. v. 3.

5. Az Evangéliomnak szolgálai miéink, és annakokáért ha az igére reá figyelme-zünk, és abban meg-maradunk, meg-tudgyuk az igazságot, az ő tanítások na-pontként a' te szivedbe csepegnek mint az elsőnek cseppjei, 1 Cor. 3. 2, 23.

6. A' kenet a' mellyet te el-vettél meg-tanit tégedet minden szükségű dolgokra, és vezérel tégedet minden igazságra, 1 Ján. 2. 27.

7. A' mennyei tudománynak magvá-immár a' te szivedbe bé-esett, a' mely te benned örökké meg-marad, le-töröl-hetetlen az, és az semmiképpen nem tö-rölthetik-ki, 1 Ján. 3. 9.

8. A'

8. A' tudomány Christus ajándéka, a' mint tudgyuk hogy ő el-jött, ugy el-hidgyuk azt, hogy ő minékünk érde-met s' értelmet ad, hogy mi meg-ésmér-jük azt a' ki igaz, tudni-illik az ő Fiá-ban a' Jesus Christusban; Ez az igaz Isten, és az örök élet, 1 Ján. 5. 20.

Ellenvetés: De mi szűkölködünk, avagy el-vesztettük a' tudománynak esz-kőzeit; A' Tanítók el-vétettek mi tő-lünk.

Felelet: Igaz dolog az, valahol a' Lá-to meg-szűnik a' nép meg-fogyatkozik ott; de mindazáltal:

1. Menekutánna az Isten keferúség-nek és nyomorúságnak vizét ad tené-ked: meg-adgya a' Tanítókat, s' nem vonnya-meg többé te tőled az oktatást, Esa. 30. v. 20.

2. Noha a' segítségnek semmi mod-gyát nem látod, de nem tudod te mi mo-don visel Isten gondot: Ő a' kősziklá-bol-is bő patakot indithat, és a' pusztát álló-tókká teheri, mikor az ő népe

E 4

szom-

104 ISTEN IGERETINEK
szomjuhozik, és kiált ő hozzá, Eſa.
41. v. 17, 18.

3. Ha a' rend ſzerént valo eſzközök
meg-ſzűnnek, és azokat meg-vonnya
Iſten, olyankor az Iſten az ő Lelkéből
elégſéget ſzolgáltat, és a' mely eſzközök
meg-maradtnak, azokat elégſégekké
téſzi a' te meg-tartáſodra és fel-épüléſed-
re, Phil. 1. v. 12.

Immár a' mi ſziveinknek bővebben
valo meg-erőſſítéſekre az erőtlenségnek
állapottjában, két helyeit fedezem-fel az
Irálnak, a' mellyek a' mi ſziveinknek majd
minden ellenvetéſre meg-felelnek.

Előſzór: Moíſes második könyvének
34.6.7. Az holott az Ur az ő terméſze-
tinek joſágát ki-kiáltya, hogy az min-
den embereknek tudtokra légyen, és
dicsíretet adgyanak néki az ő gazdag
kegyelméért, holott ő ugy írja-le az
Urat, hogy annak titulufiban ſok ellen-
vetéſekre meg-felellyen:

1. Ha te azt mondod, a' te erőtlén-
ségid el-idegenithetik te tőled az Urat
Azt

ARANY BANYAJA. 105

Azt feleli ő, hogy ő Jehova, mindenkor
ugyan azon változhatatlan, ő nem vál-
toztattya-meg az ő hozzád valo ſzere-
teit, hanem téged mind végig ſzeret, és
nagyob bizonyſágnak okáért, ugyan
meg-kettőzteti azt a' Tituluſt, mivel
tudgya ő, hogy mi nagyob réſzre
ketelkedünk abban, és ſzükségünk lé-
gyen reá, hogy ſegéllyen azzal az erőſ-
séggel, mint minden egyéb mi vigafſta-
láſunknak fundamentomával.

2. Ha te azt mondod: Tenéked haj-
landoságod vagy on a' bűnre, avagy
egyéb hallatlan keſéretetekre, avagy hogy
nagy akadályod, avagy ſok ellenségid
és rémitőid legyenek. Azt feleli ő,
hogy Iſten légyen ő, avagy erős; jelent-
vén azt, hogy ſemmi meg ne tartoz-
tatbaſſa a zó mi hozzánk valo munkájá-
tól, hanem ő tégedet meg-őríz az ő ha-
talmával, és elegendővé téſzi teneked
az ő kegyelmét.

3. Ha te azt mondod: Az ő ſzemei
tíſzták, és lehetetlen hogy meg ne láſſák
E s a' te

a' te fogyatkozásodat, mert a' bűn az Isten tekénteti előtt mindenkor bűn! Ő azt feleli; hogy ő irgalmasággal tellyes.

4. Ha te azt mondod: Nem érdemled te az olyan irgalmaságot. Ő azt feleli: hogy ő kegyelmes és nem tekénti a' mi érdemünket; ő irgalmaságát mutatya, nem azért hogy te jó volnál, hanem hogy ő jó.

5. Ha te azt mondod: A' te mindennapi bűneidnek meg-ujjítása fel-ingerelheti őtet, noha ő irgalmas és kegyelmes. Ő azt feleli; hogy ő sokáig tűrhető.

6. Hát te azt mondod; Tenéked sok fogyatkozásid vadnak, melyeket bekellene tölteni. Ő azt feleli; Tellyes ő jósággal.

7. Ha te azt mondod: Szégyenled a' te tudatlanságodat, mely nagyobb hogy sem mint valaki ki-gondolhatná. Ő azt feleli: Bővölködő ő az igazságban, hogy be-töltsse a' te szűkségidet, és végbe vigye az ő ígérteit, ha színién tené-
ked

ked csak kitsiny hited létszen-is.

8. Ha te azt mondod; De el-híszed hogy ilyen légyen az Isten némely emberekhez; és hogy Abrahám, és Dávid, és mások, a' kik Istennek nagy kedvében voltak, mind ezeket meg-tapasztalták: De te read nézve, te olyan alávalo teremttel állat vagy, és oly alacson rendű ember, hogy te ilyen nagy dolgokat ugyan ne várhasz az Istentől. Ő azt feleli: Meg-mutatya az ő irgalmaságát ezer iziglen; Ugyan-is nem költötte el Isten mindenét Dávidra, avagy a' Pátriáchákra, avagy Prophetákra, avagy az Apostolokra, avagy a' Márttyromokra, avagy az Egyházi szolgákra: De még-is jóságnak Oceánussa vagy on nála, mellyet minden személy válogatás nélkül meg-mutat mind azoknak, a' kik ő hozzá folyamodnak irgalmaságért és kegyelemért.

9. Ha te még-is azt mondod; hogy te külömb külömb féle bűnöknek bűntetésére méltó vagy, azok pedig nem

csak egy félék, hanem sokak és igen terhesflek a' melyek te rajtad feküsznek, és némelyek azok között olyan utálatosflek, hogy még csak ki-mondani is nem mered. Ő azt feleli: hogy ő nála vagyon az álnokságnak, gonofzságnak, és bűnnek bocsánattya, az az, minden féle bűnnek nemeinek, ugymint a' természeti erőtlenségnek és kevélységnek nemeinek.

10. Ha más valaki azt mondgya: Ez a' tudomány a' Libertinusoké, és szabadságot ád az embereknek a' bűnre. Meg-felel ő annak: Semmi módon ő meg nem tisztítja az hitetlent; azokat az ő jótéteményit csak a' poenitentia tartó embereknek akarja ki-mutatni, a' kik el-untrák az ő bűnöket, és az Istent nem igyekeznek többé meg-bántani bűnökkel.

Másodszor: A' szent Írásnak második helye vagyon Ezechielnél, az 36. részben, az 25. versről fogva mind az 37. versig, holott külömb ellen-vetésekre meg-

meg-felelhetni. Ez vizsgálátok ollyan igen alkalmazosflek a' mi fel-tört czélunkra, hogy majd minden szo bizonyos kétséget előz-meg, a' mely támadhatna az embereknek szívekben. ugymint:

1. Ellenvetés: En igen utálatos vagyok, és felette igen otsmány teremtet állat az én bűneimre nézve.

Felelet: Tiszta vizet töltök én te reád, az az, meg-mosom a' te lelkedet, az én kegyelmemnek kut fejében, és mind meg-bocsátok tenéked, és mind meg-szentellek tégedet.

2. Ellenvetés: Oh nem lehet az, hogy akérmis is jól tehessem én volem, tellyeliséggel ugy meg-rutultam.

Felelet: Te meg-tisztulsz, könyű az Istennek téged meg-tisztítani, a' te magad hihetelensége tilt-meg csak tégedet attul.

3. Ellenvetés: Oh de az én bűneim nagyok és ifszonyuak; oh inkább vétkeztem én hogy nem más emberek.

Felelet: A' te bálványidol és a' te

urálatosságidról én meg-tisztítlak tégedet, ha szintén olyan nagyok volnának is a te bűneid mint a' bálvány-imádás az első táblán, avagy a' páráztság a' második táblán, mindazáltal az Isten megbocsáthat tenéked, és meg-szentelhet tégedet.

4. Ellenvetés: Oh az én természetem olyan gonosz, hogy ha szintén bűn bocsánatot nyernék-is, ismét vétkezném én.

Felelet: Új szívet adok én tenéked; valamikor Isten meg-bocsát minékünk, más szívet ad mindgyárást minékünk, és el-változtattya a' mi természetünket, ver. 26.

5. Ellenvetés: Oh de olyan igen tudatlan és meg-romlott vagyok én, hogy nem cselekedhetem hogy ne vétkezsem.

Felelet: Új lelket adok én te beléd, ő új értelmet és bölcseséget ad te beléd.

6. Ellenvetés: Oh én olyan csalárd és kemény szívű vagyok, hogy ugyan

ac

ne érezsem a' magam nyavalyáját és fogyatkozását, és nem indulhatok-meg az Isten igeretinek jóságán.

Felelet: Ki-véstem belőled a' kő szívet. Az Isten meg-orvosollya a' te szívednek keménységét.

7. Ellenvetés: De ha szintén meg-olvadna-is az én szívem, és ámbár meg-érzeném-is állapotomat, de ismét meg-keményednek, és érzékenység nélkül lenne az én szívem.

Felelet: En hus szívet adok tenéked.

8. Ellenvetés: De ha mind ezek meg-lennének-is én érettem, de én nem tudom hogy rendelni magamat, és mit cselekedgyem, hogy eléb mehessek a' kegyes életben.

Felelet: Az én lelkemet adom te beléd, ver. 22.

9. Ellenvetés: Ha az Ur az ő Lelkét adná-is énnékem, de még-is azon félnek, hogy az engemet nem vezérelne, de meg-bántodnék az Istennek Lelke az én

én tudatlanságom és nagy erőtlenségem miatt.

Felelet: Azt cselekszem, hogy az én rendelésemet meg-tartsad, és meg-tartsad az én ítéletimet, és azokat meg-cselekedgyed. Az Ur a' mi munkánkat mi érettünk meg-cselekszi, és hatalmat ad minékünk annak végbe vitelére a' mit ő parancsol.

10. Ellenvetés: En nagy alkalmatlanságot látok az én külső állapotomban-is.

Felelet: Te mige' földön lakozol, az Ur még minket meg-áld, a' mi külső állapotunkban-is, mint szintén a'lelkiekben.

11. Ellenvetés: De mikor e' világi dolgokhoz nyulok-is (az én ítéletem szerént) oly nagy méltatlanságot látok én magamban, hogy ugyan félek azokban magamat elegyíteni.

Felelet: A' ti Atyáitoknak földét adom én ünéktek; te ezeket az áldásokat nem a' te érdemedből bírod, hanem az én

én ajándékimból, és az én ajándékim igen régiek, ezeket a' dolgokat még a' ti Atyáitoknak a' dttam volt én.

12. Ellenvetés: De ámbár ugy legyen az, a' mi Atyáink frigy-kötésében volrak az Istennek, és nagy emberek-is volrak, és méltoságosabbak hogy sem mint mi.

Felelet: Ti lésték az én népeim, és én léfzek a' ti Istenetek, az Istennek az Atyákkal vagyon kegyelem frigy-kötése, és ő maradékokkal őutánnok, ha ő a' te Atyáidnak Istene volt, ő te Istened-is léfzen, és te az ő népe közzé valo léfzefszó.

13. Ellenvetés: O de naponként olly bűnöket látok én magamban, és minden dolgokban ugy meg-fergettettem, hogy minden módon tisztátalan vagyok.

Felelet: Még-is mentelek titeket a' ti tisztátalanságokból; Meg-fokasítya Isten a' bűn bocsánatot, ő meg-enged minékünk, és meg-erőffit minket a' mi bűnünk ellen a' hivatal után.

14. Ellenvetés: De hogy kell ennékem mind ezeket el-hinnem, mert látom hogy az Isten minket éhséggel ostromoz, szükséggel fujtol, a' melly szüntelen rajtunk forog.

Felelet: Elő-hivom a' gabonát és meg-bóvitem azt, és nem adok többé reátok éhséget, és meg-szaporítom a' termő fáknek gyümölcsét, és meg-nevelem a' mezei terméseket.

15. Ellenvetés: De ebben a' mi részünkről semmi ma nincsené?

Felelet: Vagyon igen-is, mert mind ezek minékünk meg-adattatnak, mikor ti meg-emlekeztek a' ti gonosz utaitokról és cselekedetetekről, a' mellyek nem jók, és meg-utállyátok magatokat a' ti álnokságtokért és utálatosságtokért.

Ezek a' vigasztalások mi reánk tartoznak, mikor tellyességgel meg-gyűlölyük magunkat, és a' mi számtalan sok fogyatkozásinkért, és ezen kívül mind ezekért az Urat meg-keressük, mi mind ezeket

ezeket meg-nyerjük, avagy ezek közül némellyeket. De mind ezek ugy adattatnak-meg, ha az 17-dik versben lévő ígérek mellé adgyuk először az 31-ben lévő parancsolatot avagy tanítást.

TIZENHARMADIK RESZ.

Mely meg-mutattya, hogy-hogy kellyen a' keresztyén embernek magát meg-erősíteni a' kétségbe való esés ellen.

EZ ideig szollottunk az naponként lévő erőtlenségünk ellen való vigasztalásokrol; Immár a' kétségbe esésnek féltelme ellen való Vigasztalások következnek.

Három képpen erősíthetjük-meg magunkat

magunkat ez félelem ellen, ugymint ha meg-gondoljuk;

1. Az Istent.
2. A' Christust.
3. Magunkat.

I. Az Istenben két kiváltképpen való dolgok vadnak, mellyek között min-denik a' szent Írásban le-rajzolván va-gyon.

Az első ez, hogy ő magára vállalta hogy a' kétségbe való eséstől minket meg-oltalmaz: A' második nyilván meg-mutatta miképpen viszi ő azt végbe.

Az elsőről; hogy az Isten minket meg-oltalmaz a' kétségbe való eséstől, négy dolgok téznek arról minket bizonyossá.

Először, az Írásnak egyenesen erre a' dologra tartozó Igéreti; mert ő bizonyosfokká tézen minket, hogy az ő választotti, az ő kezeknek munkáival fok ideig éltek, és nem munkálkodtak hejában, Esa. 65. v. 22, 23. A' meg-repe-

pedezett nád szálat meg nem rontya, és a' füstölő gyertya belet meg nem oltya, Esa. 42. v. 3. Egy-is közöttük meg nem fogyatkozik, Jerem. 23. 4. Meg-épitem őket és el nem rontom, bé-plántálom őket és ki nem szaggatom, Jerem. 24. v. 6. Az Isten meg-erősít titeket, hogy legyetek tökéletesek végig, a' mi Urunk Jésus Christusnak nap-jára, mert igaz és tökéletes az Isten, a' ki által hivattatunk az ő Fiának a' mi Urunk Jésus Christusnak társaságába.

Másodszor, az Istennek decretoma, a' melyre nézve az Apostol szol: Az Urnak fundamentoma erőssen meg-áll, tudgya ő kik legyenek az ővei. Noha Hymenæus és Philetus el-hajlottanak, de egy-is azok között a' kik az Urnak nevét segítségül hívják el nem vesznek, 2 Tim. 2. v. 19.

Harmadszor, az Istennek tulajdon-sági; és így három dolgok vadnak az Istenben, a' mellyek csudálatosképpen meg-csendesíthetnek minket a' félelem ellen:

ellen: Egygyik az ő hűsége; Másik az ő hatalma; Harmadik változhatatlan szerelme: mind ez három le-téetett az ő meg-tartásának fundamentomául az írásban.

Az ő hűségéről azt hozza-bé az Apostol, hogy az hűvek mind végig megtartatnak, a' mint az élő elő-hozók, 1 Cor. 1. v. 8, 9. és így okoskodik, a' Thessalonicabélieknek ezt írván: Az Úr hű, a' ki meg-erősít titeket és meg-tart a' gonosztól, 2 Thess. 2. v. 3.

Az ő hatalmáról ezek az helyek tanítanak: Mi az Istennek erejétől őriztetünk hit által az idvességre, 1 Pét. 1. v. 5. Azt mondgya szent Pál: Tudom én kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy ő elegendő az ő nála letett kéntsemnek meg-tartására amaz napra, 2 Tim. 1. v. 12. Annak pedig a' ki titeket meg-tarthat a' büntől ártatlanul, az ő dicsőségének előtte, ki-mondhatatlan örömmel: Az egyedül való bölcs Istennek a' mi meg-tartónknak,

nak, dicsőség, nagyság, erő, és hatalom, mostan-is és mind örökké, Jud. vers. 24.

Az Istennek pedig szerelme meg-változhatatlan, és nyilván meg-probálatik, a' kit szeret mind végig szereti, Ján. 13. v. 1. úgy hogy ebben mi bizonyosok lehetünk, hogy az a' ki el-kezdette a' jó munkát mi bennünk, véghez-is viszi mind a' Christusnak napjáig, Philip. 1. v. 6.

Negyedszer, az Istennek erről való pecsége nálunk vagyon, és ő zálogot adott minékünk, hogy mi minden biztonnyal el-vezszük az örökséget, a' mellyet minékünk készített: Es midőn valaki hiszen, el-peccéltetett az igéretnek szent Lelkével, a' mely a' mi zálogunk, Eph. 1. v. 14, 15. Annakokáért mi meg-erősítettünk, 2 Cor. 1. v. 22.

Immár a' másodki dologra nézve, ha valaki azt kérdi: Miképpen cselekedzi az Isten azt?

En azt felelem, hogy az írás meg-mutat-

mutattya minékünk, hogy ilyenképen vitetik végbe: Mert az Isten el nem veti az ő népét, és soha el nem felejtí az ő ődségét, Solt. 94. v. 14. 1 Sam. 12. 22. Mert az Ur szereti az ítéletet, és el nem felejtí az ő szenteit, annakokáértők örökké meg-tartatnak.

2. Az Isten az ő szivekben adgya az ő félelmét, hogy ők el ne szakadgyanak ő tőle: Mert ez az Istennek az ő népével való frigy-kötése, hogy el nem távozik az ő vélek való jótéteménytől, és az ő szivekbe adgya az ő félelmét, hogy el ne távozzanak ő tőle, Jer. 32. 41.

3. Mindenekről bizonyosá téfzi, az ő Lelkét beléjük adgya, a' ki őket minden igazságra vezérli, és azt cselekefzi, hogy azok meg-tartsák minden rendelít az Istennek, és azokat cselekedgyek, Ján. 14. Ezech. 36.

4. Segéli őket és igazgattya utokat, és meg-tartoztattya lábokat hogy el ne essenek; az igaz ember lépési az Urtól erőssítetnek-meg, és azoknak utokban

gyö-

gyönyörködik; ha el-esendik meg nem rontatik, mert az Ur tartya őtet az ő kezével, Solt. 37. v. 23, 24. Ő meg-eleveníti a' mi lelkünket, és nem engedi hogy a' mi lábaink el-essenek, Solt. 66. 9. Az ő híveinek lábokat meg-oltalmazza, 1 Sam. 2. v. 9.

5. Utolszor, az Isten végbe vífzi az ő munkájokat ő érettek, és szüntelen mellettek léfzen az ő jelen-létével, és áldással, Esa. 26. Ezech. 36. Phil. 2. 13. Es így vadnak azok a' Vigasztalások a' melyeket az Istenről egyben hordánk.

II. Immár a' Christusban három dolgok vadnak, a' melyek nagy erőset get szolgáltathatnak a' mi sziveinkbe ez félelem ellen:

1. Az ő esedezése, ő kiváltképpen könyörög mi érettnök, hogy az Isten minket a' gonosztól oltalmazzon, Ján. 17. Annakokáért alkalmas ő erre, hogy minket mind végig meg-tartson, mert ő mindenkor él, hogy mi érettnök esedezzék, Sid. 7. v. 35.

F

a- Ennek

2. Ennek az ő tisztinek meg-gondolása; azért ez hogy ő munkája légyen, mind az Alpha és Omega, a' mi hitünknek ő légyen mind el-kezdője mind el-végezője, szintén úgy légyen a' vég mint a' kezdés, Sid, 1.2.2.

3. A' Christusnak hatalma, senki ki nem vehet minket az ő kezéből, Ján. 10. és, a' mint éléb meg-mondók, ő megtarthat minket mindenestül fogva, Sid, 7. v. 25.

Igy szollánk a' Christusra nézve-is.

III. Immár mi magunkban három dolgokra nézhetünk, a' mennyiben mi a' kegyelemnek állapottyában vagyunk: Mert

Először, mi ujjonnan születettünk élő reméségre, mely minékünk megtartatik az egekben, a' mi ujjonnan való születésünk részese téfszen minket az egekben, és az megtartatik minékünk, és a' mi reméségünk élő, 1 Pét. 1. v. 3.

Másodszor, az Istennek magva, mely hit által mi magvunk, mi bennünk vagyunk,

gyon, az nem töröltethetik ki; az a' ki Istentől vagy on nem vétkezik, mert az Isten magva meg-marad abban, 1 Ján. 3. v. 9.

Harmadszor, az örök élet el-kezdett mi bennünk, Ján. 17. 3. immár ha az örök élet, hogy hogy lehetne vége, hogy hogy szakadnánk mi el attul? a' termé-
zeti élet el-végeztethetik, de a' lel-
ki élet soha el nem vé-
geződik.

TIZENNEGYEDIK RESZ. A' Kőnyörgésre tartozó Igé- retekrol.

Z ideig a' nyomorúságokra tartozó Igéretekről szollotunk; és a' mennyiben az én fel-tett czéлом volt, fel-fegy-verkeztettem a' keresztyén embereket (a' kik a' meg-igazulásban helyhezter-
tek)

tek) azok ellen a' nehézségek ellen, a' mellyek ő rajtok eshernek a' nyomorúságra nézve, a' bujdosásnak ideje a' mig fenn tart. El-végezem immár azokrol az Igéretekről való elmélkedéssel, a' mellyek mint egy serkengető eszközök a' szent ajándékokkal hivatalunk szerint való életre.

Nem hozok elő példát az Isten szeretetire, az engedelmségre, az Isten orozája meg-keresésére, az Ige kedvelésre, és egyéb ezekhez hasonló dolgokra tartozó Igéretekre: hanem csak azokat az Igéreteket mutogatom-meg, a' mellyek adattatnak az Istenfélő emberek könyörgésnek, annál-is inkább pedig, mivel a' keresztyének igen meg-szoktanak háborodni az ő könyörgések körül.

Az Igéretek, mellyek a' könyörgést nézik, három részekre vétethetnek; mert azok vagy olyanok a' mellyek bizonyosokká tesznek minket abban, hogy az Isten megakarja halgatni az ő szol-

szolgainak könyörgéseket, avagy egyb-ként azok le-írják az Istennek csudaltos jóságát az emberek könyörgésének meghalgtatásának módgyában.

Az elsőről; Hogy az Ur bizonynyal meg akarja halgatni a' könyörgéseket, ezek a' szent Irásbéli helyek igen hathatoképpen bizonyossá tesznek minket: Esa. 59.v.9. Akkor könyörgesz, és az Ur meghalgtat tégedet, kiáltasz, im-hol vagyok én. Máth. 21.v.22. Valamit kérendetek könyörgésteekben, ha hienditek el-vészitek. Ján. 14.v.13. Valamit kérendetek az én nevemben, azt meg-cselekelek, hogy az Atya meg-dicsőítessék a' Fiuban. 1 Ján. 5.v.14,15. Ez az Istennél való bizodalomunk, hogy valamit kérünk az ő akarattya szerént, ő meghalgtat. Hogy ha tudgyuk hogy ő meghalgtat minket valamit kérünk, tudgyuk hogy a' mellyeket kérünk róle, azok meg-vadnak. Job. 33.27. Térden álva könyörgesz az Istennek, és ő téged meghalgtat, és te hálát adsz ő néki.

Job. 33. v. 26. Midőn térden álva imádgya az Istent, jó kedvel hozzá fogadgya, és ő az Isten szinét láttya nagy örömmel, mert az embernek az ő igazságát meg-adgya. Solt. 34. v. 15. 18. Az Urnak szemei az igazakon vadnak, és az ő fülei azoknak kiáltásokon, az igazak kiáltanak, és az Ur meg-halgattya, és minden ő nyomoruságokból meg-szabadittya őket. Solt. 50. v. 15. Hij engemet segítségül a' te nyomoruságodnak idején, meg-szabadítlak téged, és te dicsőítesz engemet. Ján. 15. v. 16. Valamit kérendetek az Atyától az én nevemben meg-adgya néktek. Ján. 16. v. 23. Azon a' napon nem kérdetek-meg engem temmiről. Bizony bizony mondó tinéktek, valamit kérendetek az Atyától az én nevemben meg-adgya tinéktek.

A' másodikrol; Igen meg-vigasztalhat az minket, ha meg-gondollyuk, hogy az Isten nē csak meg-halgattya a' mi könyörgésünket köszönléggel, de még a' mi bívunketis, Solt. 53. a' mi kívánságunkat, Sol.

10. 17. a' mi könyhullatásinkat, Solt. 29. 12. A' Christus nevének még csak említése is nincsen tekintet nélkül, 2 Tim. 2. v. 19. a' mi nyögésünk, Solt. 102. v. 20. Mikovon meg-fogyatkozunk a' magunk kívánságának ki-fejezésében, a' mi fohajtásinkat főt a' mi fohászkodásinkat is az Istenhez nyujthato imádságban, kedvesen vész; nem nézi ő azt mit mondunk mi, hanem mit akarunk mondani. Ha mi hozzá járulunk mint a' kis gyermekek, és ha csak emlittyük is az Atyának nevét és kiáltunk, fohajtuk, azt is meg-hallja ő.

Az harmadikrol: Meg-tettzik csudálatos könyörületessége;

1. Mert az Isten meg-utálás nélkül meg-halgattya a' mi könyörgésünket, Solt. 102. v. 17.

2. Nem pirongattya meg őket az Isten, nem is hánnya szemekre cselekedeteket, avagy jelen-valo erőtlenségeket.

3. El-készíti az ő sziveket is, a' mint

segíti őket így ugyan meg-erőssíti az ő sziveket, Solt. 10. v. 17.

4. Gyönyörködik az ő könyörgéseknek meg-halgtatásában, Péld. 15. v. 8.

5. A' végre tekint-le az égből, hogy meg-halgtassa az ő könyörgéseket, Solt. 101. v. 19. 10. az ő fülei nyitva vadnak, nincs semmi akadály, Solt. 34. v. 15. Ez az ő természete, hogy oly Isten legyen, ki a' könyörgéseket meg-halgtassa, nincsen ellene az ő Isteni indulatjának, Solt. 63. v. 3. 4.

6. Ő a' békeségről gondolkodik, hogy meg-adgya az ő népének a' vára-kozátnak kíváncsós végét, Jer. 29. 11.

7. Ő bőszéges irgalmasága azoknak a' kik segítségül hívják őtet, Solt. 86. v. 5. Jak. 1. v. 5. Ő bőlégeffen adakozik.

8. Ő meg-felül az hiveknek, és gyakorta csudálatos dolgokat mutat nekik, a' melyeket ők nem tudnak, Jerem. 33. v. 3.

9. Ő meg-is ujjíttya őket nagy örömmel és sziveknek ujságával, ő gyakor-

ta ol-

ta olyan léfzen az ő sziveknek mint a' reggeli harmat, Job. 33. v. 26.

10. Ez kiváltképpen való könyörületessége, hogy mindent meg-halgtat valaki kéréssel mégyen ő hozzá, ő nála nincsen személy válogatás: mindenek meg-halgtat valaki ő tőle valamit kér, Máth. 7. v. 7. Luk. 11. v. 10.

11. Ez annál nagyobb könyörületessége az Istennek, hogy az Isten mindnekben meg-halgtatya őket valamelyeket ő tőle kérnek, valamit ők ő tőle kívánnak a' Christus nevében, meg léfzen a' mit akarnak, Márk. 11. 24. Ján. 15. 17.

12. A' Lélek erőssíti az ő erőtlenségeket, mikor ők nem tudják miért kellyen könyörögeniek, Rom. 8. v. 26.

13. Meg-koronázza Isten az ő szolgáinak könyörgéseket ezzel a' tisztetléllel, hogy mind az ő meg-szenteltetéseknél, s' mind az ő idvezüléseknél végei legyenek nálok, Ján. 9. v. 31. Rom. 10. v. 13. Ha az Isten meg-halgtatya az könyörgéseket, fel-is vísi őket az egekbe.

F 5

14. Az

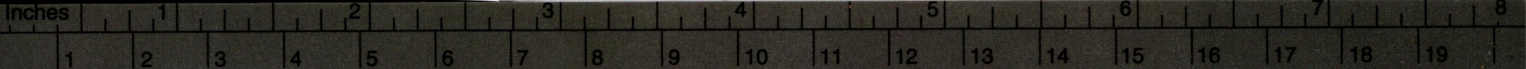
14. Az Ur csudálatos könyörületességét mutattya ugyan az ő könyörgéseknek, idején-is meg-halgattya őket jo reggel, Solt. 5. v. 3. Az alkalmatos időben mikoron mi nyomoruságban vagyunk, sőt el-aunyira, hogy ugyan azt akarja a' mi nyomoruságinkban, hogy kiváltképpen meg-tudgyuk, hogy ő mi Istenünk legyen; és hogy ő meg-akarjon minket szabadítani, Zach. 13. 9. Solt. 50. v. 15. és 91. v. 15. kész ő a' megtaláltatásra, Solt. 46. v. 1. A' Danielnek könyörgési meg-halgattatának az ő kezdetinek napjától fogva, Dan. 10. v. 12. Sőt az Isten meg-halgat minket mikor könyörgünk ő néki, és meg-felel minék-előtte ki-fejezzük magunkat ő néki sokszor, Esa. 65. 24. Sőt az Ur Isten meg-halgattya az ő népének könyörgését még akkor-is, mikor ők ugy gondolkodnak, hogy az Isten el-vetette őket az ő orczaja elől, Solt.

31. v. 22.

E G E.

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

130 IGERETEK ARANY BAN:

14. Az Ur csudálatos könyörületessé-
gét mutattya ugyan az ő könyörgések-
nek, idején-is meg-halgattya őket jo
reggel, Solt. 5. v. 3. Az alkalmas idő-
ben mikoron mi nyomorúságban va-
gyunk, sőt el-annyira, hogy ugyan azt
akarja a' mi nyomorúságinkban, hogy
kiváltképpen meg-tudgyuk, hogy ő mi
Istenünk légyen, és hogy ő meg-akar-
jon minket izabadítani, Zach. 13. 9. Solt.
50. v. 15. és 91. v. 15. kész ő a' meg-
találtatásra, Solt. 46. v. 1. A' Danielnek
könyörgési meg-halgattatának az ő kez-
detinek napjától fogva, Dan. 10. v. 12.
Sőt az Isten meg-halga minket mikor
könyörgünk ő néki, és meg-felel minék-
előtte ki-fejezzük magunkat ő néki loka-
szor, Esa. 65. 24. Sőt az Ur Isten meg-hal-
gattya az ő népének könyörgését meg-
akkor-is, mikor ők ugy gondolkodnak,
hogy az Isten el-vetette őket az ő
orczaja elől, Solt.

31. v. 22.

E G E.

